

DOSSIÈRTÈCNIC

FORMACIÓ I ASSESSORAMENT AL SECTOR AGROALIMENTARI

N87 | EL PROGRAMA DE DESENVOLUPAMENT RURAL 2007 - 2013

RESULTATS I EXPERIÈNCIES A CATALUNYA

P03 El Programa de desenvolupament rural de Catalunya 2007-2013 **P07** Augment de la competitivitat del sector agrari i alimentari **P13** Millora del medi ambient i de l'entorn rural **P19** Diversificació econòmica i qualitat de vida a les zones rurals **P21** Desenvolupament d'estratègies locals (Leader) **P27** Conclusions de l'avaluació a posteriori del programa **P36** L'entrevista

Juny 2017

ruralCat

La comunitat virtual agroalimentària
i del món rural

www.ruralcat.net

Generalitat de Catalunya
**Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació**
<http://agricultura.gencat.cat>

PRESENTACIÓ

Meritxell Serret Aleu

Consellera d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació

La societat catalana al segle XXI és marcadament urbana, fruit de l'evolució històrica, amb una distribució territorial de la població que fa que gairebé 7 milions de persones estiguin concentrades a les conurbacions del país i que el 90% del territori sigui rural amb densitats de població molt baixes.

El Programa de desenvolupament rural (PDR) és una de les principals eines de què disposa la Generalitat de Catalunya per definir i aplicar una política estructural dirigida al món rural, assegurar que es manté població al territori i la capacitat de gestionar-lo i garantir-ne la sostenibilitat ambiental i socioeconòmica. Aquest programa, que es defineix per períodes de 7 anys, forma part de la Política Agrària Comuna de la Unió Europea i permet adaptar-la en gran mesura a les necessitats locals del nostre medi rural i del nostre sector agroalimentari i forestal.

El PDR de Catalunya 2007 - 2013 es va definir a partir de dos mecanismes de participació ciutadana: els Pactes Territorials i el Congrés del Món Rural. Amb els resultats d'aquells processos i tenint en compte el marc normatiu europeu, es van establir quatre grans àmbits d'actuació a partir dels quals s'han prioritzat els recursos públics de fons europeus, catalans i estatals: l'augment de la competitivitat dels sectors agroalimentari i forestal; la millora del medi ambient i de l'entorn rural; la diversificació de l'economia rural, i l'aplicació de la metodologia Leader.

Amb aquest Dossier Tècnic, us volem traslladar els resultats, impactes i objectius assolits en cadascun dels eixos de programació del PDR 2007-13, detallats al document d'Avaluació final de 31 de desembre de 2016. Cal valorar que s'ha executat el 99,99% dels fons públics disponibles i s'han superat els 943 milions d'euros. Si hi sumem l'aportació dels inversors privats, el resultat és que s'ha generat un volum total d'inversió d'aproximadament 1.332 milions d'euros a les comarques rurals catalanes durant aquest període.

Com a país, hem aconseguit que més de 1.650 joves s'instal·lin en explotacions agràries; que s'hagin modernitzat gairebé 4.900 explotacions; que més d'un 21% de la superfície agrícola útil apliqui sistemes productius més sostenibles envers el medi ambient; que gairebé 5.590 propietaris forestals s'hagin beneficiat d'ajuts; que s'hagin creat gairebé 1.000 llocs de treball, i que se n'hagin consolidat més de 2.800 a les zones rurals, entre altres impactes. Així mateix, m'agradaria destacar aquells projectes que s'han dut a terme, en gran part amb l'acompanyament del Leader, que tenen un valor afegit ja sigui socialment o territorialment i que obren noves oportunitats de desenvolupament econòmic a les zones rurals de Catalunya.

Vull destacar l'esforç fet pel Departament d'Agricultura de la Generalitat, tant pressupostari com de gestió, per mantenir el compromís amb la programació feta i per assolir aquests nivells d'execució i aprofitament al màxim dels recursos públics, malgrat les dificultats econòmiques dels últims anys.

En aquest sentit, l'execució i el compliment del Programa de desenvolupament rural de Catalunya per a l'actual període 2014-2020, que l'any 2015 ha iniciat la seva trajectòria, continuarà essent una prioritat per a la Conselleria d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació. En aquest període, el sector primari, la producció d'aliments i el desenvolupament sostenible del territori rural continuen essent-ne els eixos vertebradors, i s'han definit quatre reptes estratègics: fomentar la reactivació econòmica i la creació d'ocupació a les zones rurals, amb especial atenció als sectors agrícola, ramader, forestal i alimentari; establir polítiques específiques per al jove al món rural que en fomentin l'arrelament i el desenvolupament econòmic i social; la mitigació i adaptació al canvi climàtic i la protecció dels recursos naturals; i, finalment, estimular la innovació i la transferència de coneixements al sector primari.

En definitiva, Catalunya som un país conscient de la importància estratègica que té per al conjunt de la nostra societat majoritàriament urbana mantenir un medi rural viu i un sector primari dinàmic, que ens proporcionï aliments sans, segurs i de qualitat, asseguri un medi ambient sostenible i fonamenti una cultura gastronòmica rica i diversa. Aquesta Conselleria continuarà impulsant i difonent, al costat del sector i els agents rurals, les polítiques que ens reforcin la sobirania alimentària i un territori cohesionat. Confio que aquest document hi contribueixi.

Dossier Tècnic. Núm. 87
"El Programa de Desenvolupament Rural 2007 - 2013".
Juny de 2017

Edició

Direcció General d'Alimentació, Qualitat i Indústries Agroalimentàries.

Consell de Redacció

Antoni Diaz Vendrell, Jaume Sió Torres, Joan Gòdia Tresanchez, Xavier Clopès Alemany, Joaquim Xifra Triadú, Agustí Fonts Cavestany (IRTA), Gemma Pujol Vallès, Neus Ferrete Gracia, Laura Dalmau Pol, Joan S. Minguet Pla, Josep M. Masses Tarragó, Maria Glòria Cugat Pujol i Joan Barniol Garriga.

Coordinació

Josep Maria Masses Tarragó.

Producció

Josep Maria Masses Tarragó, Annabel Teixidó Martínez i Corina de Herralde Traveria.

Correcció i assessorament lingüístic

Joan Ignasi Elias Cruz.
Lluís Piqueres Pla.

Grafisme i maquetació

Hands On.

Impressió

Ediciones Gráficas Rey, S.L.
Paper 50% reciclat i 50% ecològic.

Dipòsit legal

B-16786-05.
ISSN: 1699-5465.

El contingut dels articles és responsabilitat dels autors. DOSSIER TÈCNIC no s'hi identifica necessàriament. S'autoritza la reproducció total o parcial dels articles citant-ne la font i l'autor.

DOSSIER TÈCNIC es distribueix gratuïtament. En podeu demanar més exemplars a l'adreça: dossier@ruralcat.net.

Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació.
Gran Via de les Corts Catalanes, 612, 4a planta
08007 - Barcelona
Tel. 93 304 67 45. Fax. 93 304 67 02
e-mail: dossier@ruralcat.net

Més recursos, enllaços i versió electrònica al web de RuralCat:
www.ruralcat.net

Foto portada:

Jordi Clariana,
projecte Espais Naturals de Ponent.

EL PROGRAMA DE DESENVOLUPAMENT RURAL DE CATALUNYA 2007 – 2013

Figura 1. Espais Naturals de Ponent on és d'aplicació la mesura agroambiental de Millora dels hàbitats esteparis de la plana agrícola de Xarxa Natura 2000. Autor: Jordi Clariana. Associació Leader de Ponent

01 Estructura i objectius estratègics del Programa

El Programa de desenvolupament rural (PDR) de Catalunya, aprovat per la Comissió Europea mitjançant la Decisió C (2008) 702, de febrer de 2008, s'emmarca en el Reglament (CE) 1698/2005 i en la Decisió del Consell 2006/144/CE, de 20 de febrer, que defineix les directrius estratègiques comunitàries de desenvolupament rural.

Conforme al plantejament estratègic exigit al Reglament europeu i a les Directrius Estratègiques Comunitàries en l'àmbit d'un estat membre, l'aleshores Ministeri de Medi Ambient, Rural i Marí va elaborar un Pla estratègic nacional que establia els objectius, les prioritats i les actuacions a aplicar a través dels Programes de Desenvolupament Rural. Cada estat membre podia elaborar així mateix un Marc Nacional que definia les mesures horitzontals i els elements comuns per a tots els programes regionals, de manera que es garantís la coherència de l'estratègia a tot el territori de cada estat.

Així, el PDR de Catalunya recollia entre les seves actuacions:

- Les mesures horitzontals plantejades al Marc Nacional
- Les mesures específiques del programa regional de Catalunya

Les actuacions de desenvolupament rural estan cofinançades pel **Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER)**, instrument de finançament i programació únic creat mitjançant el Reglament (CE) 1290/2005 que té per objectiu reforçar i simplificar l'aplicació de la política de desenvolupament rural de la Unió Europea.

L'estratègia de desenvolupament rural per a Catalunya en el període de programació 2007-2013 partia dels resultats obtinguts en els Pactes Territorials impulsats durant els anys 2005 i 2006 i del Congrés del Món Rural de l'any 2005, i es definia en quatre grans àmbits d'actuació que coincidien amb les prioritats estratègiques assenyalades en el Reglament europeu:

- Àmbit 1: Millora de la competitivitat del sector agrícola i forestal
- Àmbit 2: Millora del medi ambient i de l'entorn rural
- Àmbit 3: Millora de la qualitat de vida i foment de l'economia rural
- Àmbit 4: Desenvolupament d'estratègies locals

Els àmbits d'actuació van determinar els objectius estratègics que el Programa de desenvolupament rural pretenia aconseguir per al període de programació 2007-2013, que són els que recull la taula 1.

La DAFO inicial del programa va identificar les necessitats inicials, segons les quals es va definir l'estratègia i la lògica de la intervenció i es van determinar finalment per a cada objectiu estratègic del programa quines mesures eren les més adequades per assolir-lo.

Així, el PDR de Catalunya 2007-2013 s'estructurava en tres eixos temàtics i un de metodològic, concretats en 29 mesures per dur a terme la política de desenvolupament rural definida. La taula 2 detalla les mesures per a cada eix i els imports programats.

02 Nous reptes i el Pla europeu de recuperació econòmica

Els nous reptes de la PAC sorgits com a resultat de la Revisió Mèdica de la PAC i introduïts en les Directrius Estratègiques Comunitàries de desenvolupament rural van permetre incorporar recursos addicionals a partir de 2010 gràcies a l'augment de la modulació obligatòria.

Taula 1. Eixos d'actuació i objectius estratègics del Programa de desenvolupament rural 2007-2013 de Catalunya

EIX D'ACTUACIÓ	OBJECTIUS ESTRATÈGICS
I. Millora de la competitivitat del sector agrícola i forestal	1. Fomentar la integració a la cadena agroalimentària 2. Modernitzar el sector agrari 3. Fomentar les iniciatives que millorin el comportament mediambiental de les explotacions agràries 4. Promoure la diferenciació dels productes via qualitat 5. Impulsar el desenvolupament del capital humà
II. Millora del medi ambient i l'entorn rural	6. Protegir els paisatges rurals 7. Impulsar activitats agràries amb un elevat grau de sostenibilitat 8. Protegir la gestió sostenible dels boscos
III. Millora de la qualitat de vida i foment de l'economia rural	9. Fomentar la diversificació de l'activitat agrària 10. Impulsar l'establiment de noves activitats al món rural 11. Establir una xarxa de serveis bàsics per a la població rural
IV. Desenvolupament d'estratègies locals	12. Impulsar la cooperació entre les diferents activitats

Taula 2. Eixos d'actuació i mesures del Programa de desenvolupament rural 2007-2013 de Catalunya i import de despesa pública total programada

EIXOS	MESURES	IMPORT (EUR)
EIX TEMÀTIC 1: AUGMENT DE LA COMPETITIVITAT DEL SECTOR AGRÍCOLA* I FORESTAL	111. Informació i formació professional	5.486.581
	112. Instal·lació de joves agricultors (*)	59.718.720
	113. Jubilació anticipada dels agricultors i dels treballadors agrícoles	8.142.194
	114. Utilització de serveis d'assessorament per part dels agricultors (*)	5.491.409
	115. Implantació de serveis de gestió, substitució i assessorament (*)	3.471.420
	121. Modernització de les explotacions agràries	152.652.173
	123. Augment del valor afegit de productes agrícoles i forestals (*)	98.971.452 (***)
	124. Cooperació per al desenvolupament de nous productes, processos i tecnologies	5.570.212
	125. Millora i desenvolupament de les infraestructures agrícoles i forestals	142.241.949
	131. Adaptació a les normes comunitàries: traçabilitat dels productes agraris	2.227
	132. Suport als agricultors que participin en programes relatius a la qualitat dels aliments	2.097.271
	133. Suport a les agrupacions de productors en matèria de desenvolupament d'activitats d'informació i promoció en programes de qualitat dels aliments	5.732.281
	TOTAL EIX 1	489.577.889
EIX TEMÀTIC 2: MILLORA DEL MEDI AMBIENT I DE L'ENTORN RURAL	211. Indemnització compensatòria en zones de muntanya (**)	58.448.380
	212. Indemnització compensatòria en zones diferents a les de muntanya (**)	11.774.113
	214. Ajuts agroambientals (*)	172.705.541
	215. Foment del benestar animal a través del sistema de producció ecològica	31.380.843
	216. Ajuts per a inversions no productives	381.135
	221. Primera forestació de terres agrícoles: millora del balanç del carboni	924.232
	226. Mitigació de la desertificació: prevenció d'incendis forestals (*)	35.028.932
	227. Conservació i desenvolupament de la xarxa Natura 2000 en el medi forestal (*)	50.642.837
TOTAL EIX 2	361.286.013	
EIX TEMÀTIC 3: QUALITAT DE VIDA A LES ZONES RURALS I DIVERSIFICACIÓ DE L'ECONOMIA RURAL	311. Diversificació cap a activitats no agrícoles	13.597.038
	312. Ajuda a la creació i el desenvolupament de microempreses	(***)
	313. Foment d'activitats turístiques	820 (***)
	321. Prestació de serveis bàsics per a l'economia i la població rural	7.596.509
	323. Conservació i millora del patrimoni rural	(***)
TOTAL EIX 3	21.194.367	
EIX METODOLÒGIC 4: APLICACIÓ DE L'ENFOCAMENT LEADER	410. Estratègies de desenvolupament rural (es gestionen amb la metodologia Leader les actuacions i mesures següents amb imports respectius: Actuació 12301, Mesura 312, Mesura 313, Mesura 323) (**)	11.970.342 11.622.172 21.049.751 11.284.226
	421. Cooperació interterritorial i transnacional entre els grups d'acció local	1.965.501
	431. Funcionament dels grups d'acció local, adquisició de capacitats i dinamització del territori	11.860.207
	TOTAL EIX 4	69.752.200
	EIX 5	511. Assistència Tècnica
TOTAL		943.283.940

(*) Mesures horitzontals incloses en el Marc Nacional.

(**) Mesures amb elements comuns definits en el Marc Nacional.

(***) Mesures gestionades amb metodologia Leader; els imports gestionats per Leader es mostren únicament a l'eix 4. Els imports inclouen les mesures dels nous reptes.

Aquests recursos es van haver de dedicar a potenciar l'actuació comunitària en els àmbits dels nous reptes: canvi climàtic, energia renovable, gestió de l'aigua, biodiversitat, reestructuració del sector lleter i innovació vinculada als quatre primers reptes.

Així mateix, els PDR van comptar amb una nova aportació de fons en aplicació del Pla europeu de recuperació econòmica (PERE) que s'havia de dirigir igualment als nous reptes juntament amb una nova prioritat d'infraestructures de banda ampla en el medi rural. Tanmateix, a causa de problemes competencials, el Marc Nacional no va permetre realitzar actuacions en infra-

estructures de banda ampla a gran escala dins de la programació de desenvolupament rural a Espanya cofinançada amb fons FEADER.

La Decisió del Consell 2009/61/CE, que modifica la Decisió 2006/144/CE sobre les Directrius Estratègiques Comunitàries de desenvolupament rural, va introduir les prioritats o "nous reptes" següents:

- Canvi climàtic
- Energies renovables
- Gestió de l'aigua
- Biodiversitat
- Mesures d'acompanyament de la reestructuració del sector lleter

f) Innovació vinculada a les prioritats esmentades en les lletres a) i d)

g) Desenvolupament de la infraestructura d'Internet de banda ampla a les zones rurals

Així, Catalunya va pretendre concentrar al màxim els recursos addicionals que procedien de la Revisió Mèdica de la PAC en aquelles actuacions que responien de manera més clara als nous reptes, de manera que el PDR de Catalunya únicament va implementar fons addicionals en els nous reptes esmentats en les lletres a, b, d i f. Les mesures i/o actuacions incloses en el PDR de Catalunya que donen resposta als "nous reptes" són les especificades a la taula 3.

03 Programació financera del Programa

El pressupost del PDR 2007-2013, d'acord amb la darrera programació (desembre de 2015), va ser de 313.984.457 euros de fons FEADER i de 943.283.940 euros de despesa pública total (DPT).

Al llarg del període de programació, s'ha modificat la dotació pressupostària entre eixos i mesures. Les modificacions pressupostàries han mantingut l'equilibri entre eixos fixat normativament, incloent també modificacions de la taxa de cofinançament del FEADER que s'ha incrementat en tots els eixos respecte de la programació inicial. Totes les modificacions financeres han estat justificades i ajustades a les recomanacions de l'avaluació intermèdia per adaptar el nivell d'execució a la conjuntura econòmica i reajustar assignacions entre mesures segons la capacitat de despesa de les diferents línies d'ajut del Programa.

En relació amb la distribució per eixos de la despesa FEADER programada, el gràfic 1 mostra com l'Eix 2 i l'Eix 1 són els eixos amb major importància, ja que concentren el 88,88% dels fons FEADER del Programa, amb un major caràcter ambiental en bona part a causa dels nous reptes. Alhora, s'observa que els percentatges són similars als valors mitjans europeus, amb major pes a Catalunya de l'eix 1, 2 i 4.

En relació amb els nous reptes, l'import global programat va ser de 26.745.743 EUR de FEADER i 35.660.991 EUR de despesa pública total.

04 Models de gestió del Programa. El contracte global d'explotació

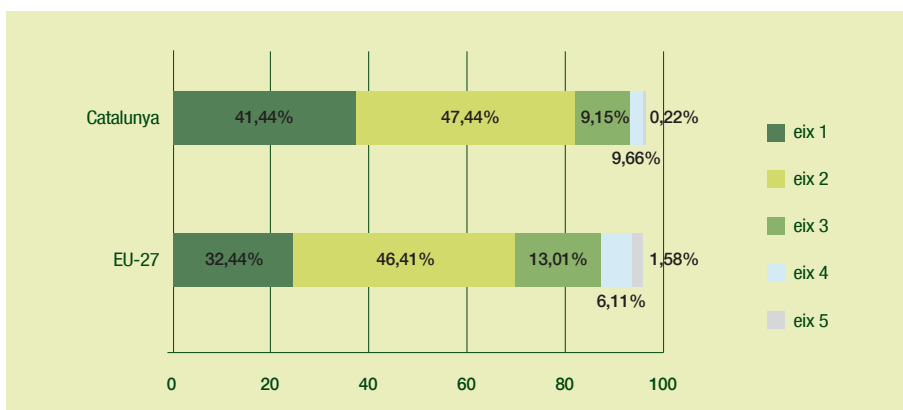
Les operacions del Programa s'han gestionat a través de quatre modalitats de gestió: el contracte global d'explotació (CGE), les ordres de convocatòria d'altres ajuts del Programa, la metodologia Leader i l'execució directa de l'Administració.

El gràfic 2 mostra que el CGE és la modalitat de gestió amb major pes de despesa pública (54%), seguit de les ordres de convocatòries d'ajut del Programa (24%).

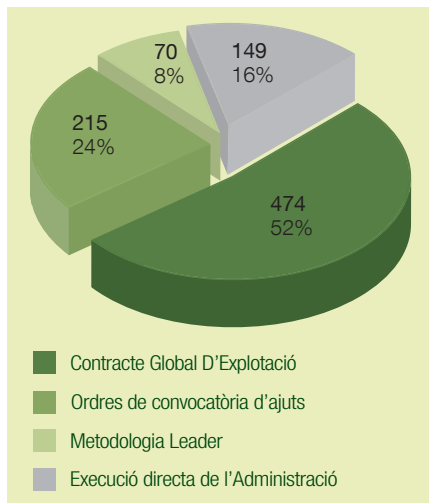
El model de contracte global d'explotació ha permès englobar tots els ajuts del programa destinats a explotacions agràries i ha mostrat efectes molt positius en l'agilitació i simplificació dels tràmits i en l'estalvi de temps per a beneficiaris i gestors. El model es va iniciar l'any 2007

Taula 3. Mesures i/o actuacions que donen resposta als nous reptes del Programa de desenvolupament rural 2007-2013 de Catalunya

MESURA I/O ACTUACIÓ del PDR de CATALUNYA	OPERACIÓ	PRIORITAT "NOU REPTE"
124. Cooperació per al desenvolupament de nous productes, processos i tecnologies	Millora de l'eficiència energètica	Adaptació al canvi climàtic i mitigació del canvi climàtic
	Transformació de biomassa agrícola o forestal per a la producció d'energies renovables	Energies renovables
	Operacions innovadores destinades a mesures de mitigació dels efectes del canvi climàtic i la seva adaptació	Enfocaments innovadors relacionats amb les prioritats previstes a l'article 16 bis, apartat 1, lletres a), b), c) i d)
	Operacions innovadores destinades a donar suport al desenvolupament d'energies renovables	
	Operacions innovadores destinades a millorar la gestió de l'aigua	
Operacions innovadores destinades a conservar la biodiversitat		
21402. Agricultura ecològica	Producció ecològica	Biodiversitat
21405. Millora i foment dels prats i les pastures naturals en zones de muntanya	Creació i conservació de zones de prats	
21407. Foment del pasturatge de sotabosc en perímetres de protecció prioritària	Extensificació de la ramaderia i gestió de prats	Adaptació al canvi climàtic i mitigació del canvi climàtic
21413. Apicultura per a la millora de la biodiversitat en zones fràgils	Formes extensives en les pràctiques ramaderes	Biodiversitat
21414. Millora de pastures en zones de muntanya per a la protecció del paisatge i la biodiversitat	Creació i conservació de zones de prats	

Gràfic 1. Distribució per eixos de la despesa FEADER programada del PDR 2007-2013 de Catalunya versus la mitjana europea. Els imports de l'Eix 4 de les mesures 411 i 413 del PDR de Catalunya s'han comptabilitzat en els eixos 1 i 3, respectivament, i en l'Eix 4.

Gràfic 2. Modalitats de gestió de la despesa pública prevista per al període 2007-2013. Imputs en milions d'euros

i s'ha anat revisant i ajustant durant el període de programació amb l'objectiu d'afavorir la reactivació econòmica i aplicar la racionalització administrativa.

El CGE ha suposat ajuts per un import de 474 milions d'euros que han rebut més de 19.000 explotacions, gairebé un terç de les explotacions agràries catalanes.

05 Execució financera del Programa

Al tancament del Programa, s'ha executat un import FEADER de 313.957.684 EUR de fons FEADER i 943.064.275 EUR de despesa pública total. Això suposa haver assolit els objectius financers previstos amb una eficàcia financera molt satisfactòria, del 99,99% sobre els fons FEADER i del 99,98% sobre la despesa pública total. La taula 4 mostra els resultats d'execució per a cadascun dels eixos programats.

Cal assenyalar que les darreres reprogramacions del Programa que es van dur a terme van aconseguir minimitzar la no-execució de fons a una xifra inferior als 26.800 EUR de fons FEADER.

El ritme d'execució desenvolupat durant tot el període s'ha mantingut regularment per sobre de la mitjana estatal, i, malgrat els ajustos pressupostaris a causa de la crisi financera i econòmica, s'ha complert anualment la regla financera del n+2.

Així mateix, en relació amb el nivell d'execució de la resta de programes autonòmics, cal destacar un nivell d'execució final del PDR de Catalunya molt per sobre de la mitjana espanyola: el PDR català ha estat el segon amb una xifra inferior de

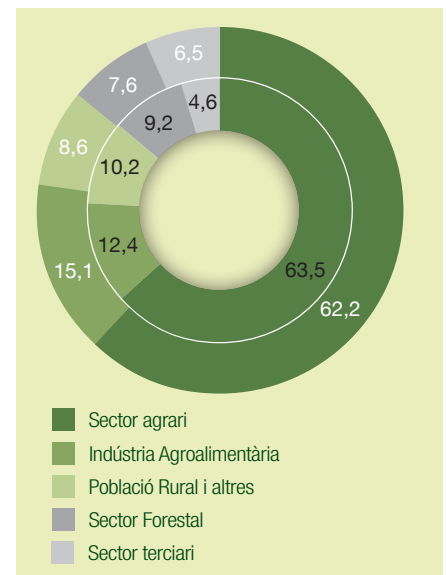
romanents no executats. En l'àmbit estatal, cal lamentar, per incompliments de la norma n+2 més romanents no executats, una pèrdua de més de 254 milions d'euros, que, davant el nivell d'execució del PDR de Catalunya, avalen les modificacions i la bona gestió pressupostària del Programa.

En relació amb els nous reptes, l'import global executat va ser de 26.731.864 EUR de FEADER i 35.642.015 EUR de despesa pública total.

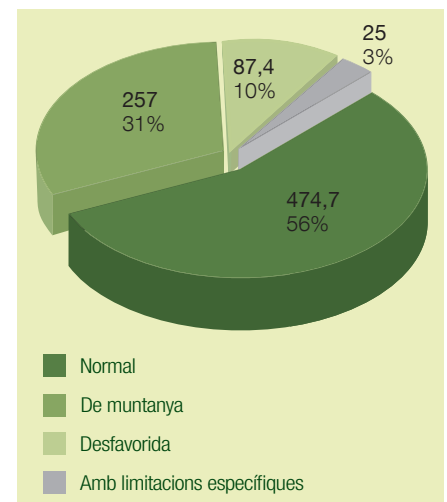
L'execució per mesures s'examina en els capítols següents del dossier, amb l'anàlisi en detall de les mesures més significatives de cada eix de programació rural.

En relació amb la distribució sectorial de la despesa pública total, cal destacar que el Programa ha mantingut el caràcter predominantment agrari, tal com va establir l'estratègia del Programa, sector que ha concentrat el 63,5% de la despesa pública executada. La indústria agroalimentària ha estat el segon sector en importància de despesa pública, amb el 12,4%, el forestal ha representat el 9,2% de la despesa i el sector terciari únicament un 4,6% del total. Així, cal destacar una despesa pública total executada dedicada al sector agrari de més de 597,6 milions d'euros.

En relació amb l'anàlisi territorial per a zones amb limitacions, les zones desfavorides en el seu conjunt han concentrat el 43,77% de la despesa pública total (vegeu el gràfic 4), i, per tant, un pes molt elevat en relació amb els seus beneficiaris potencials. Concretament, dins les zones amb limitacions, són les de muntanya les que han estat més beneficiades amb un import superior als 257 milions d'euros.

Gràfic 3. Distribució sectorial del percentatge de la despesa pública total executada (cercle intern) i programada (cercle extern)

Gràfic 4. Distribució territorial de la despesa pública total executada per zones amb limitacions. Imputs en milions d'euros

Taula 4. Eixos d'actuació i nivell final d'execució del Programa de desenvolupament rural 2007-2013 de Catalunya

EIX	Total executat (€)		Programació 2007-2013 (€)		Programació 2007-2013 (%)	
	FEADER	DPT	FEADER	DPT	FEADER	DPT
Eix 1	124.802.582,81	489.486.353,93	124.843.520	489.577.889	99,97%	99,98%
Eix 2	148.973.783,75	361.209.795,26	148.956.891	361.286.013	100,01%	99,98%
Eix 3	9.154.565,91	21.194.368,86	9.154.566	21.194.367	100,00%	100,00%
Eix 4	30.323.824,25	69.700.288,06	30.326.553	69.752.200	99,99%	99,93%
Eix 5	702.926,82	1.473.469,03	702.927	1.473.471	100,00%	100,00%
PDR Total	313.957.683,54	943.064.275,14	313.984.457	943.283.940	99,99%	99,98%

Els valors inclouen les mesures programades com a nous reptes

AUGMENT DE LA COMPETITIVITAT DEL SECTOR AGRARI I ALIMENTARI

Figura 1. Els sistemes de protecció de cultius asseguren la competitivitat de les explotacions agràries. Autor: Josep Dadón Paz. DARP

01 Introducció

El primer dels tres eixos temàtics a través dels quals s'estructura el Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER) 2007-2013 és el de millora de la competitivitat del sector agrari. Pretén reforçar i adaptar el potencial humà, el potencial físic i la qualitat de la producció agrícola. Aquest és un dels objectius fonamentals de la política de desenvolupament rural de la Unió Europea (UE).

Aquesta prioritat de la UE es planteja com a resposta a una intensificació de la competència internacional dels mercats agraris, lligada a una major globalització d'aquests mercats. Palesa la necessitat de lligar la competitivitat a un procés de tipus qualitatiu i atenuar els desequilibris territorials que hi ha en relació amb les zones menys productives.

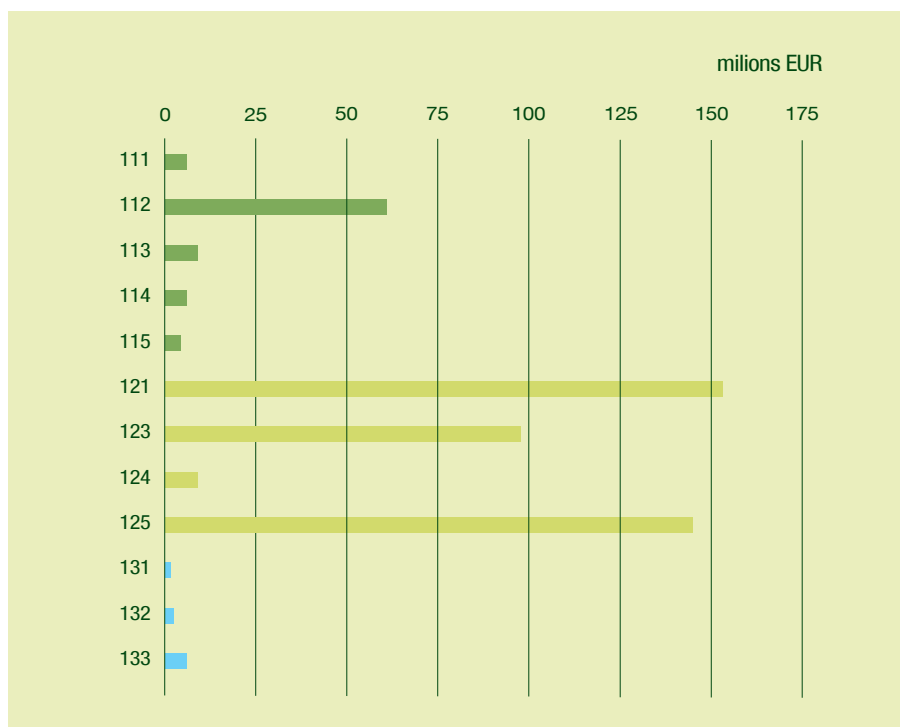
Catalunya no és un cas aliè al sector agrari i agroalimentari de la UE, i, per tant, el PDR de Catalunya 2007-2013 ha basat prioritàriament la seva estratègia en aquest eix de programació.

Taula 1. Mesures programades en el marc de l'Eix 1

CODI	NOM DE LA MESURA	OBJECTIUS
111	Informació i formació professional	Foment del coneixement i millora del potencial humà
112	Instal·lació de joves agricultors	
113	Jubilació anticipada	
114	Utilització de serveis d'assessorament	
115	Implantació de serveis de gestió, substitució i assessorament	
121	Modernització d'explotacions agràries	Reestructuració i desenvolupament del potencial físic i foment de la innovació
123	Augment del valor afegit dels productes agrícoles i forestals	
124	Cooperació per al desenvolupament de nous productes, processos i tecnologies	
125	Infraestructures agrícoles i forestals	
131	Adaptació a les normes comunitàries	Millora de la qualitat de la producció i dels productes agrícoles
132	Suport als agricultors que participen en programes de qualitat	
133	Informació i promoció dels programes de qualitat	

Figura 2. Sistemes de protecció de cultius per assegurar la producció agrària. Autor: Josep Maria Masses. DARP

Gràfic 1. Pressupost programat per mesures

Desplega una programació estratègica que es recolza en una diagnosi inicial i una anàlisi exhaustiva relativa a les debilitats, amenaces, fortaleces i oportunitats.

Atenen la caixa de mesures que posa a disposició dels estats membres (EM) el marc normatiu de la UE, en total 15, el PDR de Catalunya ha implementat les que assenyalen la taula 1, adreçades a fomentar el coneixement i millorar el potencial

humà, desenvolupar el potencial físic, fomentar la innovació i, finalment, millorar la qualitat de les produccions i dels productes agrícoles.

Aquest ha estat el principal eix de programació, ja que preveu les principals línies de finançament al sector agrari i alimentari en matèria d'inversions. Aquest eix es va dotar amb un pressupost de 510.888.831 EUR inicialment, i s'ha acabat reprogramant fins a arribar als 489.577.889 EUR, aten-

ent els aspectes de crisi econòmica i financera patits amb major intensitat a partir de l'any 2009. D'acord amb la darrera modificació del Programa, la distribució del pressupost entre les mesures programades és la que mostra el gràfic 1.

En aquest eix de programació, cal destacar les mesures de primera instal·lació de joves agricultors (112), modernització d'explotacions agràries (121), augment del valor afegit dels productes agrícoles (123) i infraestructures agràries (125) amb gairebé 453,6 MEUR, cosa que suposa un 92,6% del pressupost de l'eix i un 48,1% del pressupost total del Programa.

En matèria de nous reptes i foment de la innovació, s'ha utilitzat la mesura 124 de cooperació per al desenvolupament de nous productes, processos i tecnologies per donar resposta als nous reptes d'adaptació i mitigació al canvi climàtic, el foment de les energies renovables i l'aplicació d'enfocaments innovadors. Així, s'ha donat suport a projectes de millora de l'eficiència energètica i de transformació de la biomassa agrícola o forestal per a la producció d'energies renovables i a projectes innovadors per a la mitigació i adaptació al canvi climàtic, el desenvolupament d'energies renovables, la millora de la gestió de l'aigua i la conservació de la biodiversitat.

Cal destacar que moltes de les mesures programades en matèria de suport a inversions dins el marc d'aquest eix de millora de la competitivitat del sector agrícola i alimentari han afavorit també que aquestes millores es duguin a terme des d'un punt de vista mediambiental, amb un menor consum de recursos, com és el cas de l'aigua, a fi de produir menys contaminació i facilitar l'adaptació al canvi climàtic. En aquest sentit, és essencial la capacitat de creació i aprofitament de sinergies que hi ha entre la competitivitat i la sostenibilitat ambiental del sector agrari i alimentari. Per ajudar aquesta tipologia d'inversions, trobem les mesures 121 per a les explotacions agràries, la mesura 123 per a les indústries agroalimentàries i la mesura 125 per a les inversions en infraestructures agràries.

Un element indispensable relacionat amb la competitivitat del sector agrari és promoure el relleu generacional de les explotacions agràries i la instal·lació de joves agricultors, la seva capacitat i acompanyament, i assessorar el sector agrari per incorporar nous models de gestió empresarial que ajudin a fer més competitives i sostenibles les explotacions.

02 Principals objectius i fites aconseguides

L'execució final d'aquest eix ha estat de 489.486.354 EUR, cosa que representa el 99,98% del total pressupostat, i gairebé el 52% del total de Programa. A continuació, s'analitza amb major detall aquesta execució i les fites aconseguides pels tres objectius que componen aquest eix de programació.

Pel que fa a l'objectiu de **foment del coneixement i la millora del potencial humà** i les mesures que se'n deriven, s'ha executat un total de 82,29 MEUR, cosa que representa gairebé un 17% del total pagat sota aquest eix. La taula 2 mostra la distribució del pressupost executat per cadascuna d'aquestes mesures.

Pel que fa al suport als joves agricultors que s'instal·len per primer cop a una explotació agrària, s'ha donat suport a un total de 1.651 projectes als quals també s'ha proporcionat un acompanyament formatiu a través de les Escoles Agràries del DARP; amb el suport d'un/a tutor/a, han pogut valorar i dur a terme les necessitats formatives en relació amb el seu pla empresarial. D'aquests projectes, 423 els han desenvolupat dones, fins a arribar al 25,6% del total de persones joves instal·lades.

També amb l'objectiu de rejuvenir el sector agrari, es va programar la mesura de jubilació anticipada. Aquesta mesura, però, ha estat afectada considerablement per la conjuntura de crisi econòmica, ja que gairebé el 96% del pressupost s'ha destinat a pagar els compromisos adquirits en períodes de programació anteriors, i s'han publicat únicament dues convocatòries d'ajut. Aquest fet ha limitat considerablement l'impacte d'aquesta mesura.

Un total de 19.810 persones han participat en cursos de formació adreçats a donar suport a l'adaptació a nova normativa i a millorar les capacitats de gestió, administració i comercialització. S'ha donat suport a 1.066 activitats formatives adaptades a les necessitats sectorials, que han repercutit en una elevada aplicabilitat dels coneixements adquirits.

En matèria d'assessorament a les explotacions agropecuàries, s'ha donat suport a la utilització dels serveis del Sistema d'Assessorament Agrari de Catalunya, regulat mitjançant el Decret 392/2006. Aquest suport s'ha donat per dues vies: una, ajudant a la contractació de personal

Taula 2. Execució de les mesures de l'objectiu de foment del coneixement

OBJECTIU	CODI	NOM	PRESSUPOST EXECUTAT (EUR)
Foment del coneixement i la millora del potencial humà	111	Informació i formació professional	5.486.581
	112	Instal·lació de joves agricultors	59.696.653
	113	Jubilació anticipada	8.142.194
	114	Utilització de serveis d'assessorament	5.491.408
	115	Implantació de serveis de gestió, substitució i assessorament	3.471.420

Taula 3. Execució de les mesures de l'objectiu de reestructuració i desenvolupament del potencial físic i foment de la innovació

OBJECTIU	CODI	NOM	PRESSUPOST EXECUTAT (EUR)
Reestructuració i desenvolupament del potencial físic i foment de la innovació	121	Modernització d'explotacions agràries	152.579.329
	123	Augment del valor afegit dels productes agrícoles i forestals	98.971.452
	124	Cooperació per al desenvolupament de nous productes, processos i tecnologies	5.526.769
	125	Infraestructures agrícoles i forestals	142.288.771

o la compra de material inventariable per part de les entitats d'assessorament, i, l'altra, per cobrir les despeses dels agricultors de contractació dels serveis d'assessorament. Així, s'ha donat suport a un total de 3.982 explotacions per a la contractació de gairebé 11.000 serveis d'assessorament, dels quals més del 70% han anat adreçats a assessorar els agricultors en matèria de requisits legals de gestió i bones condicions agràries i mediambientals, i el 30% restant a la gestió empresarial.

En el marc de l'objectiu de **reestructuració i desenvolupament del potencial físic i foment de la innovació** i les mesures que s'hi han programat, s'ha executat un total de 399,37 MEUR, cosa que representa gairebé un 82% del total pagat sota aquest eix i més d'un 42% del total del PDR. La taula 3 mostra la distribució del pressupost executat per cadascuna d'aquestes mesures.

La modernització d'explotacions agràries ha estat la segona mesura amb una major dotació pressupostària, després de la d'ajuts agroambientals programada sota l'Eix 2 del PDR. Mitjançant aquesta mesura, s'ha donat suport a 4.886 explotacions que han dut a terme inver-

sions per millorar el seus resultats econòmics i per adaptar-se al mercat, de les quals 475 estan gestionades per dones (cosa que representa pràcticament un 10% del total d'explotacions amb el suport d'aquesta mesura). Entre les principals inversions a què s'ha donat suport, hi ha les adreçades a la millora en la utilització dels factors de producció, la introducció de noves tecnologies i inversions innovadores i la millora de la qualitat de les produccions, i per afavorir la diversificació de les produccions.

La inversió en matèria d'infraestructures agrícoles ha estat també molt important. Mitjançant aquesta mesura, s'han dut a terme un total de 1.473 projectes d'inversió, que han anat des de la millora de les infraestructures de regadiu actuals per fer-los més eficients i així promoure l'estalvi d'aigua (691 projectes) a la concentració parcel·lars i les inversions per millorar terres i camins rurals que se'n deriven (115 projectes) i infraestructures rurals viàries (667 projectes).

En matèria de millora de regadiu, s'ha actuat en 47.143 hectàrees amb una inversió de més de 36,2 MEUR en què s'estima un estalvi d'aigua de

458 m²/ha. En aquesta superfície, s'han finançat principalment les obres de reparació, condicionament i millora de trams de la xarxa (canals, sèquies, basses, pous, etc.) i equips de bombament que han dut a terme les principalment les comunitats de regants. S'ha millorat la xarxa de camins rurals amb el finançament de 857 kilòmetres per un import de gairebé 74,9 MEUR, cosa que ha permès beneficiar 481 nuclis rurals i 289 municipis amb una població de més de 352.000 habitants i gairebé 4.150 explotacions agràries. Cal destacar que gran part de les actuacions desenvolupades han estat principalment de millora, i han generat impactes directes en la reducció de les despeses de desplaçament i indirectes en el dinamisme econòmic de l'entorn rural.

Mitjançant la concentració parcel·laria i totes les inversions que se n'han derivat, com la construcció de nous camins, s'ha actuat sobre més de 25.500 hectàrees amb una inversió de més de 31,1 MEUR, vinculades principalment a processos de transformació previs al reg. Les gairebé 14.000 parcel·les sobre les quals s'ha actuat s'han reduït després del procés de concentració a pràcticament la meitat (7.650 parcel·les), cosa que permet una reducció de les despeses (que s'estimen al voltant del 10%), com, per exemple, el consum de gasoil i l'ús d'inputs productius (llavors, fitosanitaris, etc.).

La indústria agroalimentària és un sector determinant, ja que és el primer sector industrial en volum de vendes i el primer exportador, i, a més, té un efecte directe sobre la producció agrària del país. Així, tot i programar diferents actuacions sobre la mesura d'augment del valor afegit dels productes agrícoles i forestals, la principal ha estat l'adreçada a donar suport a les inversions per a la millora dels processos de transformació i comercialització dels productes agraris. Així, s'ha donat suport a 433 indústries de Catalunya, més del 63% de les quals eren micro o petites empreses, en el desenvolupament de 448 projectes d'inversió. Els principals subsectors beneficiaris dels ajuts han estat els d'elaboració de vi i els productes carnis, que han concentrat al voltant de la meitat dels projectes. Cal destacar l'impuls a l'accés i desenvolupament de la innovació i l'aplicació de noves tecnologies, ja que més del 62% dels projectes han permès introduir noves tècniques en els processos de transformació i més del 30% desenvolupar nous productes.

Per a aquesta mesura, l'efecte multiplicador del Programa ha estat molt important, ja que una des-

pesa pública total de 98,97 MEUR ha generat un volum total d'inversió de 454,3 MEUR. Així mateix, les inversions han tingut un efecte positiu sobre el manteniment i la creació d'ocupació, sempre en el context de pèrdua de llocs de treball.

Finalment, la mesura de cooperació per al desenvolupament de nous productes, processos i tecnologies es va plantejar amb l'objectiu de facilitar la innovació i l'accés a la investigació i el desenvolupament (I+D+i) mitjançant el foment de projectes de cooperació entre el sector agrícola, universitats i centres d'investigació. En total, s'ha donat suport a 275 projectes, dels quals 142 s'han emmarcat dins els nous reptes d'aplicació d'enfocaments innovadors amb una despesa de 3,65 MEUR. Les principals iniciatives a què s'ha donat suport han estat per al desenvolupament d'estudis previs per al plantejament i la redacció de projectes i, en menor proporció, el desenvolupament de projectes pilot. El sector agrari ha concentrat el major nombre de projectes amb un 47% del total, seguit del sector alimentari amb un 38%.

En el marc de l'objectiu de **millora de la qualitat de la producció i dels productes agrícoles** i les mesures que s'hi han programat, s'ha executat un total de 7,83 MEUR, cosa que representa un 1,6% del total pagat sota aquest eix. La taula 4 mostra la distribució del pressupost executat per cadascuna d'aquestes mesures.

La mesura d'informació i promoció dels programes de qualitat ha finançat 196 accions de promoció i difusió (assistència a fires, fulletons, publicitat...) amb una despesa pública total que ha cobert gairebé el 82% de la despesa d'aquest objectiu. S'ha difós informació sobre 30 programes de qualitat i informació genèrica sobre les indicacions geogràfiques protegides. El sector que s'ha beneficiat d'un major nombre d'accions de difusió i despesa pública ha estat el vitiviní-

cola, seguit pels sectors de fruites, verdures i cereals, i, finalment, el sector oleícola.

El suport que s'ha donat als agricultors que participen en els programes de qualitat ha beneficiat un total de 48.836 explotacions agràries, principalment les adreçades a la producció d'oli (25.267 explotacions), fruites, verdures i cereals (13.477 explotacions) i vi (9.663 explotacions). Cal tenir en compte que s'han beneficiat pràcticament la totalitat de les explotacions adreçades a la producció de vi, al voltant del 90% de les d'arròs i el 74% de les d'oli d'oliva.

En general, entre ambdues mesures, s'ha donat suport al 80% dels programes de qualitat nacionals i comunitaris d'àmbit català, el 91% de les Denominacions d'Origen Vinícoles, els sistemes de producció integrada i ecològica i 8 empreses amb productes emparats sota la Marca Q. Cal tenir en compte que durant la implementació d'aquestes mesures s'han creat 6 etiquetes de qualitat, de les quals 3 s'han beneficiat d'aquestes mesures, totes tres Denominacions d'Origen Protegides (Oli de l'Alt Empordà, Mongeta del Ganxet i Pera de Lleida).

Cal assenyalar que tant els consells reguladors com les associacions de productors beneficiaris dels ajuts valoren molt positivament aquestes mesures, i en destaquen els impactes següents:

- efecte considerable en la millora de les possibilitats de venda;
- millora del preu de venda;
- contribució en grau mitjà a millorar la competitivitat de les explotacions agràries.

Pel que fa a la mesura d'adaptació a les normes comunitàries, es va programar per donar suport a la implementació de sistemes de traçabilitat, amb una prima a agricultors que implantaven algun programa informàtic de gestió de la traçabilitat, com a compensació pel temps dedicat

Taula 4. Execució de les mesures de millora de la qualitat de la producció i dels productes agrícoles

OBJECTIU	CODI	NOM	PRESSUPOST EXECUTAT (EUR)
Millora de la qualitat de la producció i dels productes agrícoles	131	Adaptació a les normes comunitàries	2.227
	132	Suport als agricultors que participen en programes de qualitat	2.097.270
	133	Informació i promoció dels programes de qualitat	5.732.281

a conèixer-ne el funcionament i l'aplicació. El nivell d'acollida i d'execució física i financera ha estat molt baix, únicament amb tres explotacions agràries beneficiàries, per la qual cosa la repercussió de la mesura és inapreciable. Cal tenir en compte que les inversions que necessiten els agricultors en matèria de compliment de la nova normativa comunitària han tingut el suport de la mesura de modernització d'explotacions agràries i la de primera instal·lació de joves agricultors.

03 Elements estratègics a què s'ha donat suport: Joves, Modernització d'explotacions i Innovació

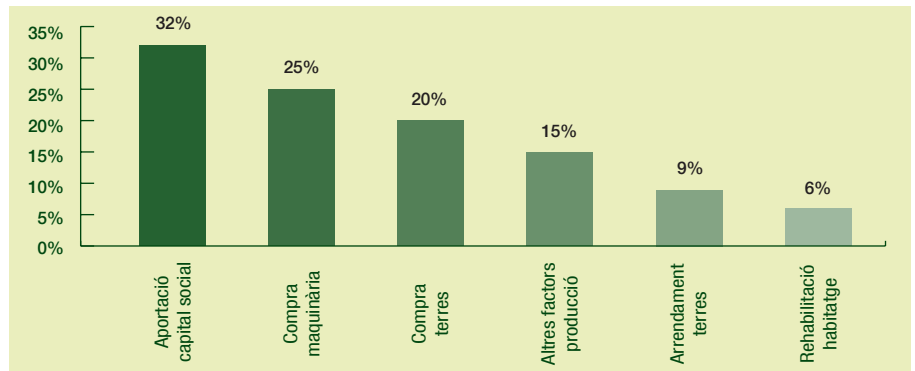
D'acord amb els resultats finals de la implementació del PDR 2007-2013, el suport a la **primera instal·lació de joves agricultors** ha contribuït a un cert rejuveniment de la població activa agrària, ja que s'estima que les ajudes han beneficiat més del 25% dels titulars de menys de 40 anys i el 3,5% de les explotacions agràries catalanes.

Els projectes de primera instal·lació a què s'ha donat suport s'han adreçat principalment a incorporar joves a explotacions noves: un 66% dels joves ha creat la seva explotació, mentre que el 34% restant s'ha incorporat a explotacions existents. Una característica d'aquest període de programació és que el nombre d'agricultors que disposen d'una educació elemental i completa en agricultura s'ha incrementat un 88%, principalment a causa dels joves agricultors que s'han incorporat al sector.

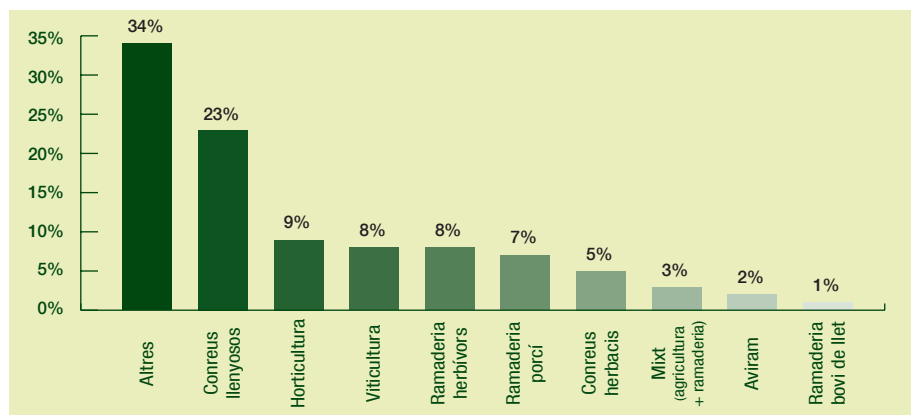
Tal com es pot observar al gràfic 2, mitjançant aquesta mesura s'ha ajudat els joves agricultors a afrontar els principals problemes que tenen en el procés d'incorporació al sector agrari:

- l'accés a la terra i altres factors: s'ha ajudat a la compra de terres, a l'arrendament de finques i, finalment, a l'aportació de capital social a una explotació amb altres socis;
- la compra de maquinària i la compra o condicionament d'altres factors de producció com ara les plantacions, ramats reproductors, sistemes de reg, etc.;
- la qualitat de vida mitjançant la rehabilitació de l'habitatge habitual dels joves.

Els joves han basat el seu pla d'empresa en els subsectors següents: cultius permanents, seguits per un bloc cobert per horticultura, viticultura, ramaderia d'herbívors i porcí, tal com es pot veure en el gràfic 3.

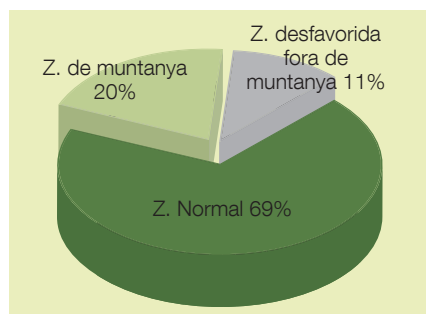

Gràfic 2. Principals accions a què s'ha donat suport mitjançant l'ajut de primera instal·lació (estimació de l'avaluació ex post)

Gràfic 3. Subsectors on s'han instal·lat les persones joves

Més de la meitat dels projectes d'incorporació de joves s'han dut a terme en zones no classificades com a zones desfavorides; després vindrien les zones de muntanya, i finalment les zones desfavorides fora de les zones de muntanya. El gràfic 4 mostra aquesta distribució.

Gràfic 4. Distribució territorial de les persones joves instal·lades

Pel que fa a la **modernització d'explotacions agràries**, els resultats del Programa mostren el gran interès d'aquesta mesura, ja que s'han superat les fites inicialment marcades tenint en compte fins i tot revisions a l'alça que s'hi havien aplicat. Les inversions que han rebut el suport d'aquesta mesura s'han adreçat principalment a millorar el seu rendiment econòmic a través d'una millor utilització dels factors de producció, la situació ambiental, la seguretat laboral i la higiene i el

benestar animal en el cas de les explotacions ramaderes. Aquests objectius s'han materialitzat principalment en la construcció o rehabilitació d'edificacions i l'adquisició de maquinària.

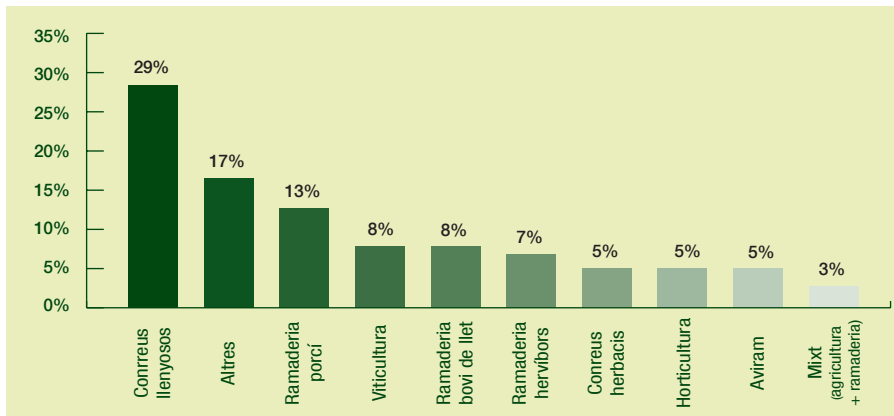
Cal assenyalar que, en matèria de millora de la sostenibilitat, s'ha millorat l'eficiència en l'ús de l'aigua de reg mitjançant sistemes de reg a pressió i l'eficiència energètica de les explotacions ramaderes mitjançant millores en aïllaments i la implementació i utilització d'energies renovables. Així mateix, és important subratllar que un total de 331 explotacions agràries ecològiques s'han beneficiat d'aquesta mesura, cosa que suposa un 24% de les explotacions ecològiques catalanes, un percentatge molt major si tenim en compte la relació entre explotacions agràries totals beneficiades per aquesta mesura i explotacions catalanes totals, que és d'un 7%.

Exemples de Bones Pràctiques de primera instal·lació:

- **Gestió agrològica porcina, SCP**
- **Carrera d'en Bas, SL**

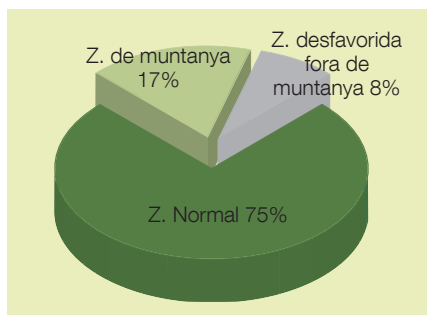
Vegeu la pàgina 30 d'aquest dossier.

Gràfic 5. Subsectors on s'han modernitzat les estructures productives

Com en el cas de la mesura de primera instal·lació de joves agricultors, el principal subsector que ha rebut suport han estat els conreus llenyosos, però en aquest cas seguits pel porcí, el vitivinícola, el bovi de llet i la resta de subsectors de ramaderia d'herbívors, tal com mostra el gràfic 5.

La distribució territorial dels ajuts no difereix de la mesura de primera instal·lació de joves agricultors, tal com es pot observar en el gràfic 6.

Gràfic 6. Distribució territorial de les explotacions agràries beneficiàries dels ajuts a la modernització d'explotacions agràries

El foment de la **innovació** i l'accés a la investigació i el desenvolupament (I+D+i) en el sector agroalimentari s'ha basat en el marc del PDR en la implementació d'un model de cooperació entre els sectors productors i transformadors i universitats i centres d'investigació.

Exemple de Bones Pràctiques de la mesura de modernització d'explotacions agràries:

•La Tofonera

Vegeu la pàgina 31 d'aquest dossier.

Com a resultat, mitjançant aquesta mesura, s'han implicat fins a 24 universitats i centres tecnològics d'investigació. Així mateix, les organitzacions de productors i les associacions d'empresaris han jugat un paper important en la producció i transformació. Aquest fet ha tingut un efecte multiplicador, ja que ha contribuït a la difusió dels resultats entre els seus associats, i ha facilitat posteriorment la seva transferència i adopció entre les explotacions empreses.

Els beneficiaris d'aquesta mesura han mostrat preferència envers estratègies de millora de la competitivitat adreçades a la recerca d'una major eficiència i no tant en el desenvolupament de nous productes amb què introduir-se en nous mercats o simplement guanyar una major quota de mercat.

Si tenim en compte els projectes a què s'ha donat suport en el marc dels nous reptes, el 81% de les iniciatives han estat projectes pilot i el 19% restant el plantejament i la redacció de projectes.

Els principals reptes finançats són la millora de la gestió de l'aigua (un 29%), seguida de la mitigació i adaptació al canvi climàtic (un 26%), la conserva-

ció de la biodiversitat (un 19%), l'eficiència energètica (un 18%) i, finalment, el desenvolupament d'energies renovables (un 8%) (gràfic 7).

Pel que fa als projectes adreçats a la mitigació i adaptació als efectes del canvi climàtic, s'han adreçat principalment a minimitzar l'impacte de pràctiques de gestió agrícola i forestals. Els projectes de millora de l'eficiència energètica han permès implementar nous sistemes d'optimització d'energia en processos específics de la indústria agroalimentària per a la conservació o transformació d'aliments.

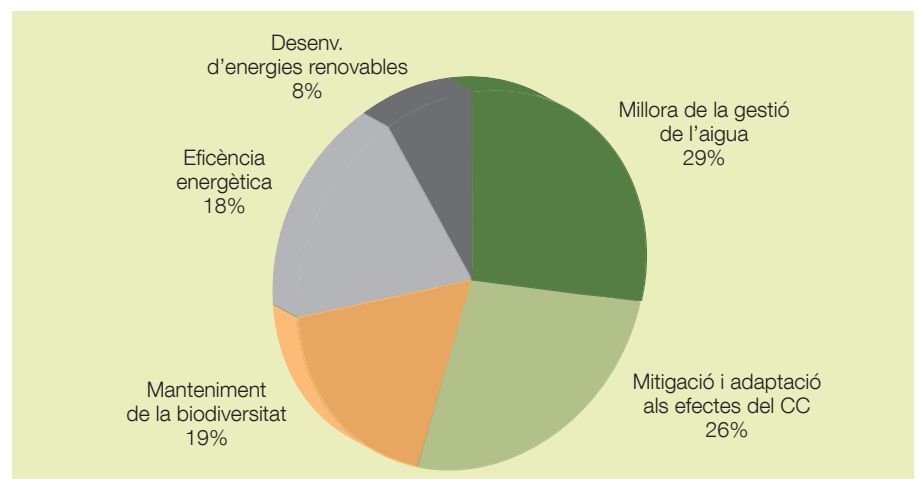
En l'àmbit del desenvolupament d'energies renovables, la transformació de biomassa ha estat la principal font d'energia renovable, seguida del biogàs. La millora de la gestió de l'aigua ha permès donar suport a projectes que exploren sistemes de reg més eficients, basats en models automàtics de control o la introducció d'altres millores en la gestió de les xarxes hídriques. Finalment, en l'àmbit del manteniment de la biodiversitat, s'ha donat suport a estudis de caracterització, recuperació o aprofitament de nous productes, i a estudis per millorar els sistemes d'anàlisi de biodiversitat i l'avaluació de pràctiques de maneig que permetin reorientar les tècniques de producció cap a objectius de conservació.

Exemples de Bones Pràctiques projectes de la mesura de cooperació:

- Codis QR - Agrocatt
- Pa de Girona

Vegeu la pàgina 35 d'aquest dossier.

Gràfic 7. Tipologia de projectes a què s'ha donat suport en el marc dels nous reptes

MILLORA DEL MEDI AMBIENT I DE L'ENTORN RURAL

Figura 1. La producció integrada ha estat fomentada a través de mesures agroambientals. Autor: DARP

01 Introducció

El segon eix temàtic del Fons Europeu Agrícola de Desenvolupament Rural (FEADER) 2007-2013 s'adreça a la protecció i millora dels recursos naturals i paisatgístics de les zones rurals de la Unió Europea (UE), amb la finalitat de contribuir als àmbits prioritaris de la UE: la biodiversitat i la preservació i el desenvolupament dels sistemes agrícoles i silvícoles d'elevat valor natural i dels paisatges agrícoles tradicionals, el règim hidrològic i el canvi climàtic.

Així, l'eix ambiental del programa fomenta mètodes d'utilització de les terres compatibles amb la necessitat de preservar el medi ambient i els paisatges naturals, i protegir i millorar els recursos naturals. Les qüestions clau que aborda aquest eix són la biodiversitat, la gestió de zones de la Xarxa Natura 2000, la protecció de les aigües i els sòls, la mitigació del canvi climàtic, inclosa la reducció de les emissions amb efecte d'hivernacle i d'amoniac, i l'ús sostenible de plaguicides. També recull la silvicultura a través de la gestió sostenible dels boscos i el seu paper multifuncional en consonància amb l'estratègia forestal comunitària.

El PDR de Catalunya 2007-2013 estableix l'Eix 2 com el segon eix més important en despesa pública total, però, en canvi, és el que s'ha dotat amb un major import de fons FEADER, per la qual cosa és l'eix més important del Programa en despesa comunitària.

Tenint en compte les opcions del marc normatiu de la UE per a l'eix 2, d'un total de 13 mesures,

el PDR de Catalunya ha implantat les que mostra la taula 1, adreçades a fomentar l'ús sostenible de terres agràries i forestals.

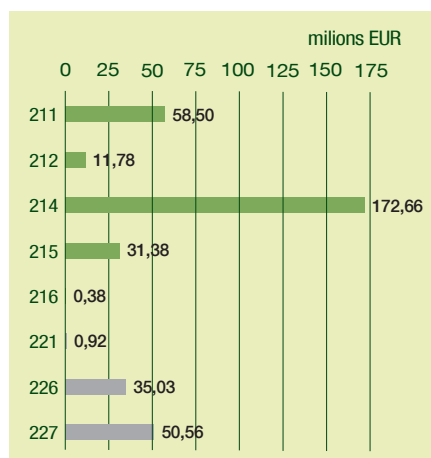
Aquest Eix es va dotar amb un pressupost de 321.384.793 EUR inicialment i s'ha acabant reprogramant a l'alça fins a arribar als 361.286.013 EUR, amb la qual cosa ha incrementat en un 12,4% la despesa pública total destinada. Les modificacions pressupostàries al llarg del Programa han incrementat substancialment l'aportació dels fons europeus a aquest Eix, el qual ha passat a ser l'eix amb major contribució financera del fons FEADER. D'acord amb la darrera modificació del Programa, la distribució del pressupost entre les mesures programades és la que mostra el gràfic 1.

En aquest Eix de programació, cal destacar especialment els ajuts agroambientals (214), les indemnitzacions compensatòries en zones de muntanya (211) i les de zones diferents a les de muntanya (212), les quals suposen conjuntament 242,9 MEUR, un 67,23% del pressupost de l'Eix i un 25,75% del pressupost total del Programa. També cal destacar les mesures de l'àmbit forestal (221, 226 i 227) amb un pressupost total previst de gairebé 86,6 MEUR.

En matèria de nous reptes, l'Eix 2 concentra gairebé el 90% dels recursos a través de la mesura 214 Ajuts agroambientals. Així, cinc de les mesures agroambientals, Agricultura ecològica, Millora del foment dels prats i pastures naturals

Taula 1. Mesures programades en el marc de l'Eix 2

CODI	NOM DE LA MESURA	OBJECTIUS
211	Indemnització compensatòria en zones de muntanya	Ús sostenible de les terres agrícoles
212	Indemnització compensatòria en zones diferents a les de muntanya	
214	Ajuts agroambientals	
215	Foment del benestar animal a través del sistema de producció ecològic	
216	Ajuts per a inversions no productives	
221	Primera forestació de terres agrícoles: millora del balanç de carboni	Ús sostenible de les terres forestals
226	Mitigació de la desertificació: prevenció d'incendis forestals	
227	Conservació i desenvolupament de la xarxa Natura 2000 en el medi forestal	

Gràfic 1. Pressupost programat per mesures

en zones de muntanya, Foment del pastoreig de sotabosc en perímetres de protecció prioritària, Apicultura per a la millora de la biodiversitat en zones fràgils i Millora de les pastures en zones de muntanya per a la protecció del paisatge i la biodiversitat, es van preveure per donar resposta als nous reptes de biodiversitat i d'adaptació al canvi climàtic per un import de despesa pública total de 31,9 MEUR. La mesura d'Agricultura ecològica és la més rellevant, ja que ha concentrat el 56,5% dels fons.

Cal destacar dins d'aquest Eix de programació sinergies molt rellevants, com les mesures de suport a les zones desfavorides i els ajuts agroambientals i de benestar animal. Destaquen també les inversions no productives amb els ajuts agroambientals i evidentment les sinergies entre les mesures forestals de prevenció d'incendis i de conservació de XN2000 en el medi forestal. Cal destacar així mateix les sinergies d'aquestes mesures amb les d'altres eixos, especialment la formació i l'assessorament amb les mesures agroambientals. En aquest sentit, és essencial la capacitació i acompanyament per assolir una bona aplicació de les mesures agroambientals.

02 Principals objectius i fites aconseguides

La execució final d'aquest Eix ha estat de 361.286.013 EUR, cosa que representa el 99,98% del total pressupostat i el 38,3% del total del Programa. A continuació, s'analitzen amb major detall aquesta execució i les fites aconseguides.

Les mesures programades de l'objectiu **d'ús sostenible de terres agràries** han executat un total de 274,7 MEUR, cosa que representa

gairebé un 76% del total pagat sota l'Eix 2 i més d'un 29% del total del PDR. La taula 2 mostra la distribució del pressupost executat de cadascuna d'aquestes mesures.

Pel que fa al suport a les zones desfavorides, el nombre d'explotacions beneficiàries ha estat de 7.634, corresponents a una superfície de 314.848,98 ha i un import mitjà de 9.205,73 EUR/explotació i 223,21 EUR/ha, amb un 75% de la superfície beneficiada localitzada en zones de muntanya. Cal posar en valor que ambdues mesures (211 i 212) considerades conjuntament han contribuït a la continuïtat de l'activitat agrària del 48% de la SAU dels municipis desfavorits, ja que han orientat el suport a explotacions viables d'agricultors professionals que per la seva mida se situen al marge de la viabilitat, i, per tant, sobre les que recau un major risc d'abandonament.

Els ajuts agroambientals han estat la mesura amb una major dotació pressupostària del PDR amb un import global executat superior als 172,6 MEUR. Mitjançant aquesta mesura, s'han aprovat 10.246 contractes de compromís agroambiental corresponents a 7.258 explotacions amb una superfície total beneficiària dels ajuts de 294.698,79 ha i una superfície física beneficiària de 244.490,26 ha, atès que hi ha explotacions amb més d'una línia d'ajut agroambiental. Quant a superfície sota compromís, la mesura ha beneficiat el 19% de la SAU de Catalunya. Les mesures més rellevants han estat l'Apicultura per a la millora de la biodi-

versitat, la Producció integrada i la Gestió de zones Ramsar, amb 110.624, 24.105 i 21.037 ha, respectivament.

Amb l'objectiu de fomentar el sistema de producció ramadera ecològica, es va programar la mesura de Foment del benestar animal, a través de la qual es van establir 646 contractes corresponents a 31.576,85 Unitats de Bestiar Major (UBM) i 27.174,30 ha de compromís, cosa que ha contribuït de manera efectiva a incrementar un 133% el nombre de productors ecològics ramaders durant el període de programació.

La mesura d'Inversions no productives es va dissenyar inicialment amb l'objectiu de complementar altres actuacions del Programa, especialment les mesures agroambientals. Malgrat tot, la mesura va tenir un baix nivell d'acollida i únicament se'n van beneficiar un total de 55 explotacions amb un volum d'inversió de 795.380 euros. Les actuacions subvencionades es van adreçar a la rehabilitació de marges de pedra seca i conservació d'edificis tradicionals, i es van dur a terme en zones de muntanya (el 80% dels expedients) i en zones de XN2000 (el 38% dels expedients).

Les mesures programades de l'objectiu **d'ús sostenible de terres forestals** han executat un total de 86,5 MEUR, cosa que representa gairebé un 24% del total pagat per aquest Eix. La taula 3 mostra la distribució del pressupost executat de cadascuna d'aquestes mesures.

Taula 2. Execució de les mesures de l'objectiu d'ús sostenible de terres agràries

OBJECTIU	CODI	NOM	PRESSUPOST EXECUTAT (EUR)
Ús sostenible de terres agràries	211	Indemnització compensatòria en zones de muntanya	58.501.496
	212	Indemnització compensatòria en zones diferents a les de muntanya	11.775.043
	214	Ajuts agroambientals	172.659.684
	215	Foment del benestar animal a través del sistema de producció ecològica	31.383.128
	216	Ajuts per a inversions no productives	381.135

Taula 3. Execució de les mesures de l'objectiu d'ús sostenible de terres forestals

OBJECTIU	CODI	NOM	PRESSUPOST EXECUTAT (EUR)
Ús sostenible de terres forestals	221	Primera forestació de terres agrícoles: millora del balanç de carboni	924.231
	226	Mitigació de la desertificació: prevenció d'incendis forestals	35.025.315
	227	Conservació i desenvolupament de la xarxa Natura 2000 en el medi forestal	50.559.763

La mesura destinada a la primera forestació de terres agrícoles ha tingut un baix impacte en el conjunt del PDR, atès que inclou únicament compromisos del període de programació anterior 2000–2006 corresponents a 143 explotacions amb compromisos de reforestació i una superfície total de 868,42 ha, per les quals s’han pagat les primes de manteniment d’aquesta superfície.

En matèria de prevenció d’incendis forestals, s’ha dut a terme un total de 3.539 accions corresponents a 233.968,9 ha, el 98% de les quals de terrenys públics, amb un volum total d’inversió de 33,5 milions d’euros. En les superfícies forestals objecte d’aquesta mesura, s’han finançat 291 punts d’aigua, 250 km de construcció de nous camins forestals, 1.920 ha de línies de defensa o tallafocs i 7.581 km de millora de camins i pistes forestals. En relació amb el tipus d’intervenció, la majoria han estat infraestructures de prevenció amb una despesa pública total de 33,4 milions d’euros, amb la qual cosa l’objectiu financer previst s’ha assolit.

Pel que fa a la mesura 227, cal distingir dues actuacions: d’una banda, la Gestió forestal sostenible, i de l’altra la Gestió d’espais a la xarxa Natura 2000 (XN2000). A través de la Gestió forestal sostenible, s’han finançat les inversions de gestió forestal efectuades en boscos de baixa rendibilitat, amb indicadors econòmics desfavorables per a la totalitat de les espècies. Aquestes actuacions han comportat un clar benefici ecològic i ambiental en els terrenys forestals en què s’han realitzat, i, per tant, en els espais de XN2000 afectats, i han contribuït al manteniment, la conservació i la millora de les seves espècies. S’ha donat suport a 4.750 silvicultors i cobertura a una superfície forestal de 138.982 ha, amb un volum d’inversió de més de 40,8 milions d’euros.

En relació amb l’actuació de Gestió d’espais a la xarxa Natura 2000, amb l’objectiu de garan-

tir o restablir l’estat de conservació d’hàbitats favorables i espècies, s’han finançat principalment treballs de recuperació d’espais, el maneig d’hàbitats, la regulació de l’ús públic i la redacció de projectes amb mesures de protecció i conservació. S’ha donat suport a 833 beneficiaris amb un volum d’inversió de més de 12,2 milions d’euros.

03 Elements estratègics a què s’ha donat suport: Ajuts agroambientals i Gestió forestal sostenible

03.01 Ajuts agroambientals

D’acord amb els resultats finals de la implementació del PDR 2007-2013, el suport a les **mesures agroambientals** ha contribuït de manera rellevant a introduir noves pràctiques compatibles amb el medi ambient, alhora que ha fomentat el manteniment de pràctiques tradicionals beneficioses en risc de desaparició. Aquests beneficis s’han assolit en el 13% de les explotacions agràries catalanes i el 19% de la SAU de Catalunya.

Cal destacar que part de l’èxit d’aquests ajuts recau en la participació activa dels agricultors mateixos, que han aplicat els compromisos de manera adequada a canvi de rebre un ajut compensatori per les pèrdues d’ingressos anuals o els augments de cost que genera l’aplicació de compromisos destinats a reduir els impactes de l’agricultura sobre el medi ambient.

Les 14 actuacions previstes a través de les mesures agroambientals i l’objectiu de cadascuna són les relacionades en la taula 4. Aquestes actuacions es poden resumir i classificar en 5 grans blocs segons el seus objectius específics:

– Racionalització de l’ús dels productes químics per disminuir-ne els efectes contaminants en

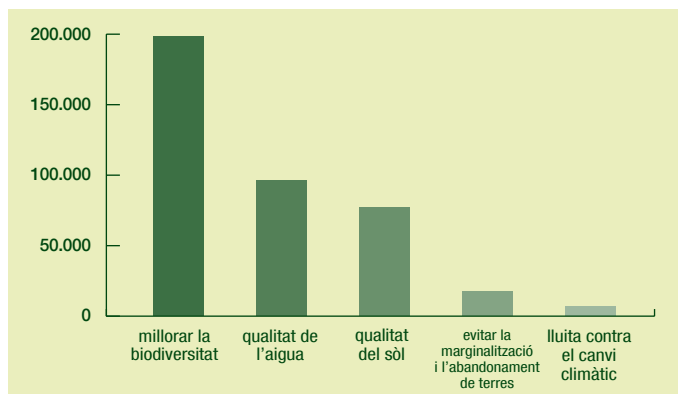
sòls i aigües (214.02, 214.03, 214.10, 214.11 i 214.12)

- Lluita contra l’erosió i protecció del paisatge amb l’objectiu de protegir la qualitat del sòl (214.04 i 214.07)
- Gestió integrada de les explotacions per assolir una gestió racional que compatibilitzi el medi amb la gestió ramadera (214.05, 214.13 i 214.14)
- Protecció de flora i fauna en zones d’especial protecció per protegir els recursos naturals i desenvolupar sistemes agraris d’alt valor mediambiental amb la finalitat d’evitar el deteriorament d’hàbitats de la fauna (214.01 i 214.06)
- Protecció de varietats vegetals i races autòctones per mantenir la biodiversitat del territori i afavorir l’ús de varietats vegetals autòctones i races en perill d’extinció (214.08 i 214.09).

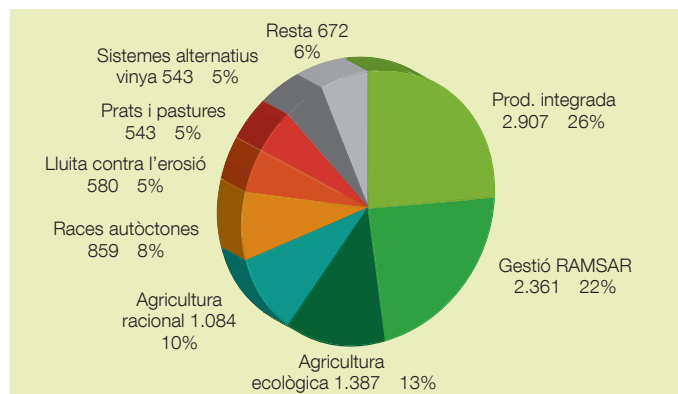
El gràfic 2 evidencia que mitjançant aquesta mesura s’ha assolit una eficàcia molt elevada quant als objectius comunitaris fixats, especialment pel que fa a la millora de la biodiversitat i la qualitat de l’aigua i el sòl, mentre que la lluita contra el canvi climàtic ha tingut efectes més indirectes.

Els gràfics 3, 4 i 5 mostren l’execució per línies d’ajut agroambientals en termes de nombre d’explotacions, superfície amb compromís i import de despesa pública total, i evidencien les línies amb major impacte durant el període de programació. Així, pel que fa a explotacions agràries, la Producció integrada és la línia amb un major nombre de beneficiaris, ja que agrupa el 26% del total de beneficiaris de les mesures agroambientals, seguida de la Gestió de zones humides Ramsar amb un 22% i de l’Agricultura ecològica amb un 13% (gràfic 3).

Pel que fa a la superfície aollida, l’actuació Apicultura per a la millora de la biodiversitat en zones fràgils concentra la major superfície amb un 52% de la superfície total aollida a

Gràfic 2. Superfície sota sistemes de gestió de terres apropiats segons objectius (en hectàrees)

Gràfic 3. Distribució del nombre d'explotacions beneficiàries per línia d'ajut agroambiental

Taula 4. Actuacions agroambientals i objectius

CODI	NOM DE L'ACTUACIÓ	OBJECTIUS
214.01	Gestió de les zones humides incloses al conveni Ramsar	Establir un sistema de gestió de les zones humides incloses al conveni Ramsar i la seva àrea d'influència amb un elevat grau de sostenibilitat, a fi de donar resposta a la demanda creixent de la població i la millora ambiental en ecosistemes de closes i arrossars de les superfícies incloses en aquestes zones.
214.02	Agricultura ecològica	Estimular la conversió de nous productors a l'agricultura ecològica i ajudar a mantenir els actuals dins d'aquest sistema de producció basat en pràctiques agrícoles sostenibles i compatibles amb el medi ambient i amb la qualitat dels productes.
214.03	Producció integrada	Reduir els efectes contaminants d'aigües i sòls fomentant l'adopció de metodologies de producció vegetal que utilitzin al màxim els recursos i mecanismes de producció naturals a fi d'assegurar a llarg termini una agricultura sostenible i la protecció dels recursos naturals, segons el Decret 413/2006, de 31 d'octubre, i també les normes tècniques específiques per a cada tipus de conreu. Addicionalment, s'han d'utilitzar mètodes alternatius a la lluita química.
214.04	Lluita contra l'erosió en medis fràgils de conreus llenyosos en terrasses i manteniment del paisatge	Protegir el sòl, evitar les pèrdues per erosió en cultius amb pendents elevats i conservar les espècies i els cultius per al manteniment de la coberta vegetal en zones d'alt risc d'erosió com a conseqüència de la situació geogràfica i orogràfica i el règim pluviomètric.
214.05	Millora i foment de prats i pastures naturals en zones de muntanya	Fomentar l'ús sostenible de les terres de prats i pastures en zones de muntanya mitjana, millorar el medi ambient i les característiques del territori, buscar l'equilibri territorial a les zones de muntanya mitjana i respondre a l'elevada demanda de zones amb alt grau de conservació del medi.
214.06	Millora dels hàbitats esteparis de la plana agrícola de la xarxa Natura 2000	Revaloritzar les àrees de conreus de secà dins de la ZEPA amb tècniques agronòmiques que afavoreixin l'hàbitat de l'avifauna i n'incrementin les poblacions.
214.07	Foment del pasturatge de sotabosc en perímetres de protecció prioritària	Reduir el risc d'incendi de masses forestals amb un elevat risc a través de l'aplicació de tècniques de pasturatge controlat del sotabosc.
214.08	Conservació i millora de varietats vegetals autòctones	Fomentar la recuperació in situ d'un nombre limitat de varietats autòctones, les més pròximes a l'extinció, i incrementar-ne la presència al mercat a fi de reduir l'elevat risc d'erosió genètica que pateixen.
214.09	Conservació i millora de races autòctones	Mantenir la variabilitat genètica de les poblacions ramaderes i preservar la desaparició de races que formen part del patrimoni genètic i cultural del territori, i que, a més, constitueixen la base d'explotacions tradicionals respectuoses amb l'entorn i són font de productes ramaders de qualitat.
214.10	Gestió sostenible de la fertilització	Impulsar eines que afavoreixen l'ús racional dels fertilitzants, que permeten d'aquesta manera dur a terme unes pràctiques agronòmiques amb un grau de sostenibilitat superior als requisits mínims establerts per la normativa europea, estatal i autonòmica.
214.11	Sistemes alternatius a la lluita química per al conreu de la vinya	Reduir l'aplicació de productes químics i introduir o fer el seguiment de l'aplicació de sistemes alternatius de lluita biològica per al conreu de la vinya.
214.12	Agricultura racional i de conservació en el conreu de la fruita de closca	Fomentar les pràctiques adreçades al conreu racional i de conservació de la fruita de closca, i reduir els efectes contaminants d'aigües i sòls amb el foment de l'adopció de metodologies de producció vegetal que utilitzin al màxim els recursos i els mecanismes de producció naturals i assegurin a llarg termini una agricultura sostenible, la protecció dels recursos naturals i el manteniment del conreu de la fruita de closca.
214.13	Apicultura per a la millora de la biodiversitat en zones fràgils	Millorar la biodiversitat en els agroecosistemes fràgils on hi pugui haver espècies relictas. Es promouen d'aquesta manera sistemes d'explotació amb més base territorial i que també disminueixin els possibles tractaments químics en la producció de mel.
214.14	Millora de pastures en zones de muntanya per a la protecció del paisatge i la biodiversitat	Conservar els ecosistemes agraris i els seus recursos, realitzar una gestió racional dels aprofitaments ramaders de bestiar equí i de la coberta vegetal i incentivar el respecte a les càrregues ramaderes admissibles per aconseguir el millor aprofitament de les superfícies pasturables.

ajuts agroambientals, seguida de la Producció integrada, l'Agricultura ecològica i la Gestió de zones humides Ramsar, amb un 16%, 8% i 7%, respectivament; aquestes tres darreres són les que tenen major pes financer (gràfic 5).

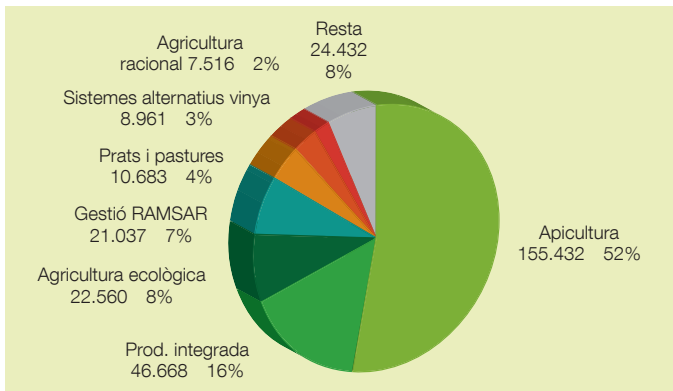
En relació amb la superfície, també cal valorar quines línies han assolit un major percentatge de superfície agroambiental respecte de la superfície potencial. Així, cal destacar com a més rellevant la Gestió de zones humides Ramsar

amb un 94,3% de la superfície potencial de zones Ramsar, la Producció integrada amb un 77,2% de la superfície inscrita al CCPI, la Lluita contra l'erosió amb un 58% de la superfície potencial d'avellaners, i l'Agricultura ecològica amb un 57,6% sobre la superfície inscrita al CCPAE.

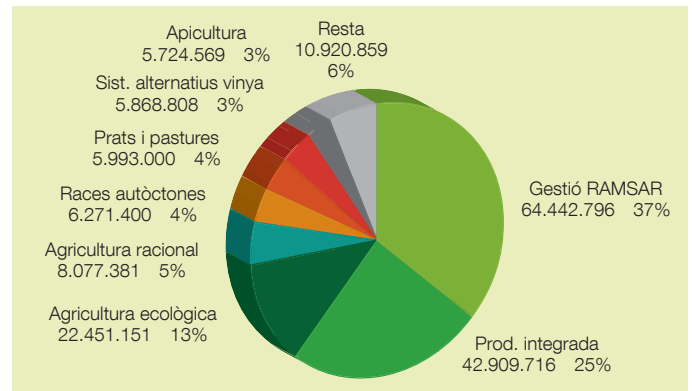
En relació amb la distribució de la despesa pública total, la mesura de Gestió de zones humides Ramsar centralitza el 37% del pressupost de les

agroambientals amb 64,4 MEUR i representa el 6,8% del total del PDR. La Producció integrada, l'Agricultura ecològica i l'Agricultura racional són les següents línies amb major import amb un 25%, 13% i 5%, respectivament.

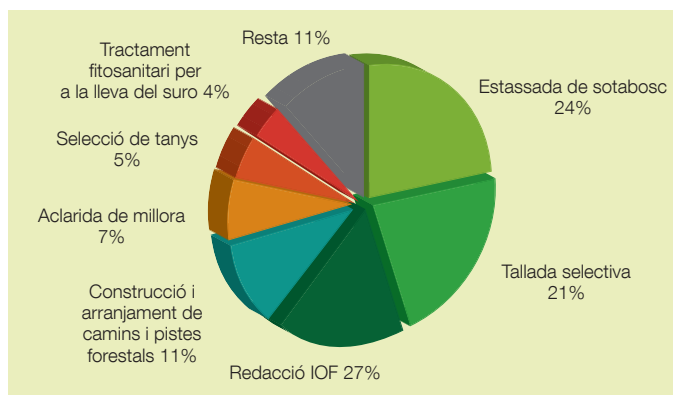
Cal subratllar l'efecte positiu sobre la conservació de la biodiversitat de les mesures agroambientals, que han aconseguit potenciar sistemes de producció més sostenibles i altres tipus d'extensificació dels sistemes agraris i comportat una reducció i

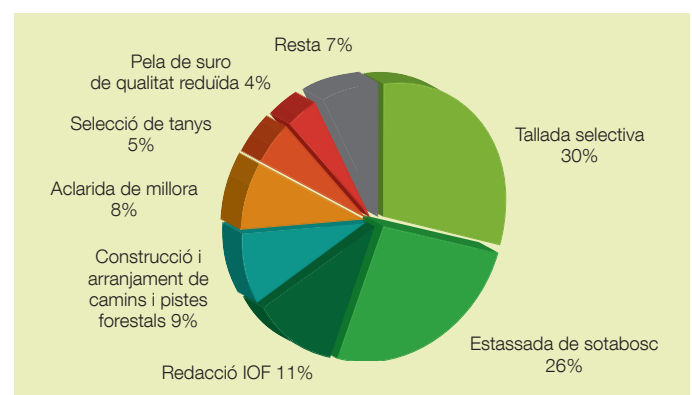
Gràfic 4. Distribució de la superfície total (hectàrees) per línia d'ajut agroambiental

Gràfic 5. Distribució d'importos de despesa pública total (EUR) per línia d'ajut agroambiental

Gràfic 6. Distribució del nombre d'expedients per actuacions de gestió forestal sostenible en boscos privats

Gràfic 7. Distribució d'importos de despesa pública total d'actuacions de gestió forestal sostenible en boscos privats

millora de l'aplicació dels productes fitosanitaris. També la gestió i conservació de prats i pastures i les actuacions localitzades en espais protegits com ara zones Ramsar i ZEPA han contribuït a mantenir hàbitats favorables per a la biodiversitat. Finalment, altres actuacions de foment de varietats vegetals i races autòctones també han aportat millores a la conservació de la biodiversitat.

03.02 Gestió forestal sostenible

L'operació 227.01 de Gestió forestal sostenible ha garantit la conservació i restauració de les àrees incloses en la XN2000 i altres espais forestals a través de tasques de gestió forestal, principalment en boscos privats i també en públics. Aquestes actuacions han comportat un evident benefici ecològic en espais forestals de XN2000. Alhora, s'ha donat suport a 4.750 silvicultors i cobertura a una superfície forestal de 138.982 ha, amb un volum d'inversió de més de 40,8 milions d'euros en conjunt, dels quals més de 26 milions d'euros s'han destinat a boscos de titularitat privada. A continuació, ens centrarem en els resultats de la gestió forestal sostenible en finques privades, atès que la superfície forestal privada a Catalunya representa el 80% del total de superfície forestal.

Les actuacions previstes a través de l'actuació 227.01 de Gestió forestal sostenible i l'objectiu de cadascuna són les relacionades en la taula 5. Aquestes actuacions es poden resumir i classificar en 3 grans blocs segons el seus objectius específics:

- Redacció i revisió d'Instrumentos d'Ordenació Forestal (IOF)
- Millora d'infraestructures (MI)
- Actuacions silvícoles (AS).

Aquestes actuacions s'emmarquen en la gestió forestal sostenible per als terrenys de titularitat privada, implementades a través dels ajuts forestals tramitats pel Centre de la Propietat Forestal (CPF). Els Instrumentos d'Ordenació Forestal (IOF) han estat un element cabdal en la gestió òptima i planificada de la multifuncionalitat de les forests. La Millora d'infraestructures, per la seva banda, ha suposat un suport estratègic per donar viabilitat tècnica i econòmica a les actuacions sobre els boscos, sobretot atenent l'orografia accidentada dels terrenys forestals a Catalunya. Finalment, les Actuacions silvícoles responen totes a actuacions sobre l'arbrat o el sotabosc que n'han millorat la persistència i resiliència.

En termes de nombre d'expedients, s'ha finançat un total de 8.285 expedients, el 72% dels quals correspon a actuacions dins la secció d'Actuacions silvícoles. L'Estassada de sotabosc i la Tallada selectiva són les dues actuacions amb major nombre d'expedients, i sumen el 45% del total. Les segueixen la Redacció i revisió d'IOF, amb el 17%, i la Construcció i arranjamet de camins amb l'11%.

Quant a la distribució econòmica dels projectes a què s'ha donat suport, el 80% correspon a Actuacions silvícoles, l'11% a Redacció i revisió d'IOF i un 9% a Millora d'infraestructures. Més concretament, les actuacions silvícoles amb major assignació econòmica han estat la Tallada selectiva (30% del total en el conjunt del període), l'Estassada de sotabosc (26%) i l'Aclarida de millora (8%). Juntaent amb la Redacció i revisió d'IOF, s'observa com quatre de totes les actuacions analitzades sumen el 76% del total del valor econòmic.

Si es valora l'impacte d'aquests ajuts mesurat en superfície, en canvi, les proporcions s'inverteixen: un 74% de la superfície beneficiària acumulada correspon a la Redacció i revisió d'IOF. En termes de superfície, com s'ha exposat abans, l'abast de les Actuacions silvícoles és

Taula 5. Actuacions de gestió forestal sostenible, descripció i objectius ambientals

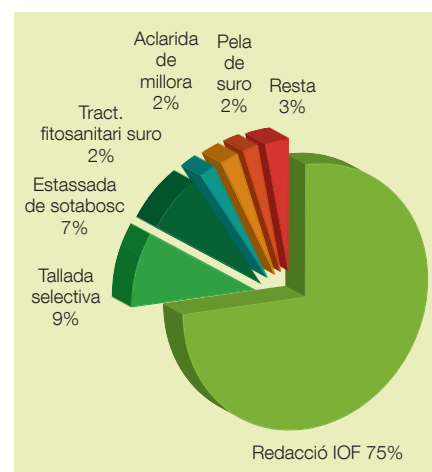
BLOC	NOM DE L'ACTUACIÓ	DESCRIPCIÓ I OBJECTIUS
IOF	Redacció i revisió d'Instruments d'Ordenació Forestal (IOF)	Inclou la redacció i revisió dels Plans Tècnics de Gestió i Millora Forestals (PTGMF), Plans Simples de Gestió Forestal (PSGF) i Projectes d'Ordenació (PO). Els IOF són una eina de planificació forestal que té com a objectiu garantir la millora, la sostenibilitat i la multifuncionalitat dels sistemes forestals.
MI	Construcció i arranjamant de vials	Consisteix en la creació i l'arranjament de camins i pistes forestals. La realització dels treballs silvícoles requereix quan calgui vies d'accés, que aporten beneficis ambientals a través de les actuacions silvícoles realitzades, alhora que aquests camins esdevenen elements bàsics de prevenció i lluita contra incendis i de preservació dels espais forestals protegits.
AS	Aclarida de millora	Es tracta d'intervencions intermèdies de tallada d'arbres en estat de perxada o fustal a fi de millorar l'estabilitat i la qualitat de la massa i eliminar els peus més mal formats. Suposen una millora ambiental important atès que afavoreixen les espècies arbòries que formen els ecosistemes en espais XN2000 i els individus millor desenvolupats i amb major vitalitat, alhora que comporten una disminució del risc d'incendi.
	Aclarida de plançonada	Es tracta d'una aclarida de millora sobre masses forestals molt joves, quan es troben en els primers estadis de desenvolupament. Aquesta aclarida ha de permetre millorar el creixement i l'estabilitat de la massa, i aporta també beneficis ambientals.
	Tallada selectiva	Consisteix a regular la densitat d'un bosc d'estructura irregular per millorar-ne la vitalitat i el creixement dels arbres que hi queden, i mantenir i potenciar la presència estructurada de totes les edats presents. Els beneficis ambientals que comporta per a les espècies típiques mediterrànies és tal que, si no s'apliqués aquest tipus de tallada, les espècies i els ecosistemes que formen l'espai i que van motivar la seva inclusió en espais protegits desapareixerien.
	Selecció de tany	Consisteix en actuacions d'aclariment dels diferents rebrots d'una soca per potenciar el creixement dels rebrots que quedaran. La millora ambiental que aporta aquest tractament silvícola consisteix a ajudar directament que les espècies recuperin la seva forma arbòria en un període de temps molt inferior al que caldria de manera natural, a fi d'aconseguir els objectius de conservació dels ecosistemes dels espais naturals protegits.
	Estassada de sotabosc	Consisteix en la tallada parcial o total de l'estrat arbustiu o herbaci d'un bosc per reduir-ne la combustibilitat, amb l'objectiu, per tant, de prevenir els incendis forestals.
	Pela de suro de qualitat reduïda i espelagrinatge del suro	Inclou l'extracció de suro afectat per un incendi forestal (a partir dels 16 anys de l'incendi) i aquella extracció que suposi la posada de nou en producció de la sureda. L'espelagrinatge consisteix en la lleva del pelegrí, que és la capa més jove i primària del suro. Aquests treballs suposen una millora ambiental intrínseca per a aquests ecosistemes tan típicament mediterranis i són la garantia de manteniment de les suredes com a espais protegits.
	Tractament fitosanitari per a la lleva del suro	Consisteix a aplicar un producte fungicida al tronc de l'alzina surera just després d'haver fet la pela per evitar possibles atacs de fongs. Aquests tractaments garanteixen l'estabilitat de les masses de suredes i dels valors que han motivat incloure-les en espais protegits.
	Tractament de restes vegetals vora camins	Consisteix a eliminar les restes vegetals que queden a banda i banda dels camins rurals i camins forestals. Comporta un benefici ambiental lligat directament a una prevenció d'incendis sobre els espais protegits, alhora que facilita la descomposició de les restes vegetals i, per tant, l'aportació de nutrients que els cicles forestals necessiten.

relativament petit tenint en compte el gruix de la superfície forestal catalana: correspon a 11.144 ha per a la Tallada selectiva, 8.896 ha per a l'Estassada de sotabosc i 2.822 ha per a l'Aclarida de millora. Amb tot, les tres plegades representen el 66% de la superfície beneficiària d'Actuacions silvícoles (gràfic 8).

En resum, les activitats d'Aclarida de millora, Estassada de sotabosc i Tallada selectiva són actuacions fonamentals de la silvicultura mediterrània i garanteixen la conservació de la salut i vitalitat dels boscos, amb múltiples beneficis relacionats amb els seus serveis ambientals (estabilitat de la massa, gestió eficient de l'aigua, prevenció enfront de malalties i malures, prevenció d'incendis, etc.). Així doncs, hi ha una estreta relació entre el

principal ús dels recursos emprats amb el cofinançament del PDR i l'objectiu de la millora dels boscos i la seva funció ambiental.

A banda dels beneficis ambientals dels ecosistemes forestals a través d'aquestes actuacions, cal destacar també l'impacte ocupacional de les actuacions forestals finançades pel Programa en finques de titularitat pública, que han suposat una ocupació total activada valorada en 1.147 llocs de treball (coeficients tècnics *Marc Input-Output*), dels quals 786 corresponen a l'impacte inicial i la resta resulten necessaris per satisfer la demanda de manera directa, indirecta i induïda per les actuacions realitzades pel PDR, la qual cosa fomenta alhora el desenvolupament rural dels territoris forestals de Catalunya.

Gràfic 8. Distribució en percentatge de la superfície d'actuacions de gestió forestal sostenible en boscos privats (no inclou les actuacions de construcció i arranjamant de vials)

DIVERSIFICACIÓ ECONÒMICA I QUALITAT DE VIDA A LES ZONES RURALS

Figura 1. L'ajut de diversificació agrària ha finançat projectes relacionats amb biomassa.

01 Introducció

La qualitat de vida és una de les característiques que es reconeix que tenen les zones rurals, i té una gran influència sobre les persones que hi viuen, i, per tant, a l'hora de garantir la viabilitat de les zones rurals a llarg termini. D'altra banda, cal tenir en compte que la falta de qualitat de vida pot comportar l'emigració cap a altres zones, principalment zones urbanes, que disposen d'una xarxa de serveis més àmplia i d'oportunitats de feina.

En aquest sentit, aquest eix del FEADER s'ha dirigit a millorar els nivells de qualitat de vida mitjançant l'enfortiment de les activitats econòmiques locals, l'accés als serveis essencials i la defensa del patrimoni rural.

Catalunya va patir durant dècades un fort desdoblament de les zones rurals amb un flux migratori cap a les zones urbanes, principalment la zona metropolitana de Barcelona. D'altra banda, en la darrera dècada, gràcies a la immigració i també a la revitalització de les zones rurals, podem dir que aquest flux ha disminuït, però continua en els municipis més petits.

Aquesta situació va comportar la necessitat d'utilitzar les mesures d'aquest eix de programació per intentar frenar aquesta tendència. D'aquesta manera, i tenint en compte les mesures del Fons Europeu Agrícola per al Desenvolupament Rural, s'han implementat les mesures que assenyalen la taula 1, bàsicament dirigides a promoure la dinamització econòmica i a garantir els serveis essencials a les zones rurals.

Cal tenir en compte que, tot i que solament s'hi hagin programat dues mesures, aquest eix de programació ha comptat amb la participació de l'eix metodològic Leader. Mitjançant Leader, s'han implementat diferents mesures amb l'objectiu de cobrir les necessitats de les zones rurals en matèria de diversificació i dinamització econòmica principalment, acompanyades d'altres mesures per al manteniment del patrimoni rural. A l'article de Leader, s'explica amb més detall la implementació d'aquest eix metodològic i l'impacte que ha tingut.

En el moment d'aprovació del PDR, aquest eix estava programat amb un pressupost de 63 MEUR, però tant la tipologia de mesures que s'hi han programat com la situació de crisi financera han provocat una forta disminució del pressupost disponible per a aquestes mesures. Així, finalment, el pressupost total programat, del qual s'ha executat el 100%, ha estat de gairebé 21,2 MEUR.

En aquest sentit, si es compara aquest pressupost amb el disponible per a la resta d'eixos de programació, es pot assenyalar que és el més baix de tot el programa. Però, si tenim en compte el pressupost programat en l'eix metodològic Leader per a projectes de dinamització econòmica i millora de la qualitat de vida, el pressupost desti-

nat a aquests objectius puja a 65,1 MEUR, cosa que suposa gairebé un 7% del total del programa.

El gràfic 1 mostra la distribució del pressupost programat per a les dues mesures que s'han definit sota aquest eix de programació i el pressupost final executat.

02 Diversificació econòmica de les explotacions agràries

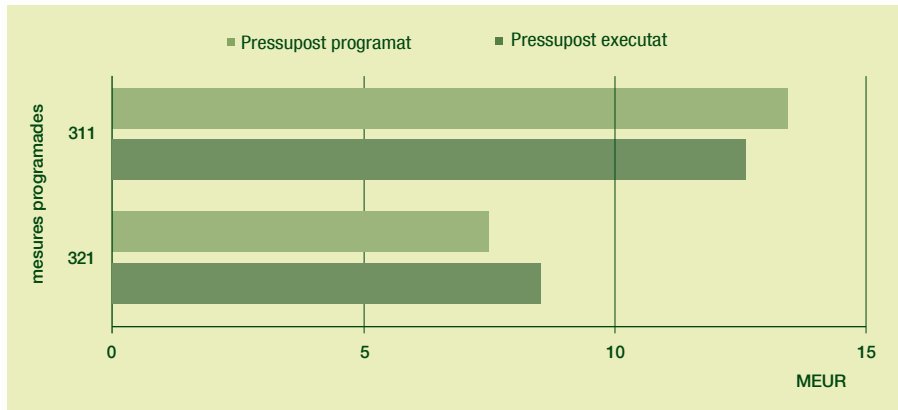
La principal de les mesures programades en aquest eix ha estat la diversificació econòmica de les explotacions agràries, amb els objectius següents:

- diversificar les activitats de les explotacions agràries amb altres de caràcter complementari o alternatiu que incrementin el valor afegit de les seves produccions o que complementin les rendes;
- promoure la creació i el manteniment de l'ocupació agrària;
- incrementar les rendes dels agricultors amb l'objectiu de mantenir l'activitat agrària.

A través d'aquesta mesura, s'ha donat suport a un total de 271 projectes de diversificació mitjançant una despesa pública total de 12.670.700 EUR. Aquesta inversió pública ha generat un

Taula 1. Mesures programades en el marc de l'Eix 3

CODI	NOM DE LA MESURA	OBJECTIUS
311	Diversificació a activitats no agrícoles	Diversificació de l'economia rural
321	Prestació de serveis bàsics per a l'economia i la població rural	Millora de la qualitat de vida a les zones rurals

Gràfic 1. Pressupost programat i executat per mesures

volum d'inversió total (comptant amb la part d'inversió privada aportada pel beneficiari de l'ajut) de 31,9 MEUR.

El turisme continua essent amb diferència la principal via de diversificació de les explotacions agràries catalanes, seguit per la producció d'energies renovables i la venda minorista. El gràfic 2 mostra la distribució dels beneficiaris i la despesa pública total per activitat de diversificació.

Tot i el baix nombre de beneficiaris d'aquesta mesura en relació amb la resta de mesures dirigides a explotacions agràries, les estadístiques de context del Cens agrari de 2009 mostren que les activitats complementàries suposen un pes considerable en les rendes de les explotacions que diversifiquen. En aquest sentit, s'estima que en gairebé un 40% de les explotacions aquest pes es troba entre el 10-50%, i que en més d'un 24% de les explotacions és superior al 50%.

S'estima que un 52% de les inversions dutes a terme en matèria de turisme rural han anat dirigides a la millora dels establiments existents per donar una major qualitat a l'oferta turística i així mantenir-ne la competitivitat, i també per millorar l'eficiència energètica i, en definitiva, impulsar-ne la sostenibilitat. El 48% restant dels

projectes d'inversió han permès la creació de nous establiments.

La distribució per sexe dels beneficiaris indica que les dones titulars opten a les activitats de diversificació en una proporció similar als homes o lleugerament per sobre.

03 Prestació de serveis bàsics per a l'economia i la població rural

La programació d'aquesta mesura en el marc del PDR de Catalunya 2007-2013 es justifica per l'existència d'algunes zones rurals amb deficiències en l'accés a serveis bàsics i insuficiències a la xarxa local de comunicacions i telecomunicacions. D'aquesta manera, s'ha dirigit a cobrir inversions en municipis i/o comarques amb un major nivell de ruralitat i amb un major grau de dispersió de la població.

Tot i el valor afegit i la importància que té aquesta tipologia d'inversions, la conjuntura de crisi econòmica va fer que aquesta mesura solament es convoqués una vegada i el seu pressupost restant es distribuís entre altres mesures del programa amb una incidència més directa sobre el manteniment de l'activitat econòmica de les zones rurals i el sector agrari. Així mateix, es va tenir en compte la disponibilitat d'altres fons europeus,

Exemples de Bones Pràctiques de projectes de diversificació agrària:

- Can Gel de Canyamars
- Mas Bes de Salitja

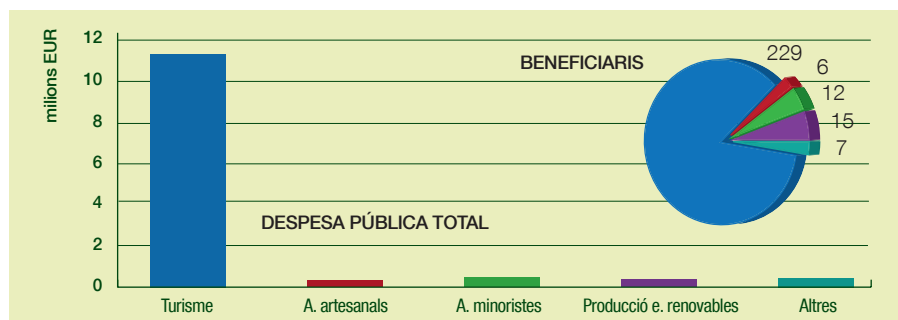
Vegeu les pàgines 31 i 32 d'aquest dossier.

com el FEDER, i de fons de l'Agència Catalana de l'Aigua i de les diputacions que tenien una relació més directa amb els objectius d'aquesta mesura perquè aquesta tipologia de projectes continués tenint la cobertura d'ajuts públics.

S'han beneficiat d'aquesta mesura 168 nuclis rurals que representen el 25% dels municipis rurals i el 18% dels municipis totals de Catalunya. La despesa pública total invertida puja a 8.522.849 EUR, que han generat un volum d'inversió en aquestes zones de 17.512.830 EUR. La majoria d'inversions a què s'ha donat suport han anat dirigides a cobrir infraestructures mediambientals o energètiques (82% dels projectes), seguides de les infraestructures culturals i socials (8% dels projectes) i les iniciatives TIC (3% dels projectes).

En l'àmbit de les infraestructures mediambientals i d'energia, s'han cobert principalment obres per assegurar l'abastiment i la potabilització de l'aigua, seguides a llarga distància per les obres de millora i ampliació de les xarxes de sanejament i els projectes d'electrificació. Pel que fa a l'àmbit de les infraestructures socials, s'han finançat projectes en edificis públics (biblioteques i sales culturals o socials) i instal·lacions esportives que permeten, entre altres qüestions, una millora de la qualitat de vida de les persones que viuen en aquests nuclis més rurals.

Les tecnologies de la informació i la comunicació han tingut una evolució molt significativa a les zones rurals durant el període 2007-2013, les quals han arribat a superar la mitjana de Catalunya en connexió a Internet. Aquest fet ha permès superar la desigualtat entre zones rurals i urbanes en aquesta matèria. Tot i aquesta evolució tan positiva, la contribució d'aquesta mesura ha estat reduïda: únicament 5 projectes amb suport dirigits a la implementació de xarxes wifi i la instal·lació de la banda ampla a masies que han ajudat 3.755 persones de les zones rurals.

Gràfic 2. Distribució dels beneficiaris i de la despesa pública total per activitat de diversificació

DESENVOLUPAMENT D'ESTRATÈGIES LOCALS (LEADER)

Figura 1. Primer premi concurs de fotografia del projecte de cooperació Leader de Masies Sostenibles. Autor: Xavier Calvet Camats

01 Introducció

El Leader ha estat un model d'implementació de les polítiques de desenvolupament de les zones rurals de la Unió Europea. En el període 2007-2013, s'ha emmarcat dins el FEADER, concretament sota l'Eix 4 de programació. En tractar-se d'una metodologia de treball ascendent, dona les eines als actors de les zones rurals a l'hora de definir i implementar les estratègies de desenvolupament territorial.

D'aquesta manera, cada territori defineix una estratègia d'acord amb les seves necessitats, identitat pròpia i coneixement ampli sobre les debilitats i fortaleces pròpies mitjançant els agents econòmics, socials, culturals i mediambientals que s'agrupen conformant el que s'anomena Grup d'Acció Local (GAL). També són característiques intrínseques del Leader el suport a les actuacions innovadores, integrades i multisectorials, el treball en xarxa i la cooperació.

L'estratègia de Catalunya, en el marc del Leader, s'ha basat en la reactivació econòmica i la creació d'ocupació a dos nivells: d'una banda, el foment d'iniciatives privades, i, de l'altra, la creació d'estructures i coneixements adreçats a promoure la reactivació econòmica en un nivell més ampli.

Així, s'ha donat suport a la creació o consolidació d'ocupació, la retenció del talent, especialment del talent jove, la millora de la gestió integral a les empreses rurals, la promoció de fórmules empresarials col·laboratives, la valorització i

comercialització de productes agroalimentaris de qualitat, la millora de l'ús i l'eficiència energètics i l'aplicació d'energies renovables, entre altres.

Cal destacar que, mitjançant el Leader, a més del suport financer al desenvolupament de projectes privats, també es duu a terme un acompanyament i assessorament personalitzats als promotors dels projectes. Així, el Leader ha posat a disposició d'aquests emprenedors les estructures i els equips tècnics dels GAL.

Atesa la gran importància que tenen les zones rurals catalanes, la necessitat de garantir-ne el desenvolupament i el valor afegit de l'aplicació de la metodologia Leader, i tenint en compte les mesures del Fons Europeu Agrícola per al Desenvolupament Rural, s'han implementat les mesures que especifica la taula 1.

Inicialment, aquest eix es va programar amb un pressupost de gairebé 106,5 MEUR, però el retard en la seva implementació a causa d'una reestructuració important en relació amb períodes

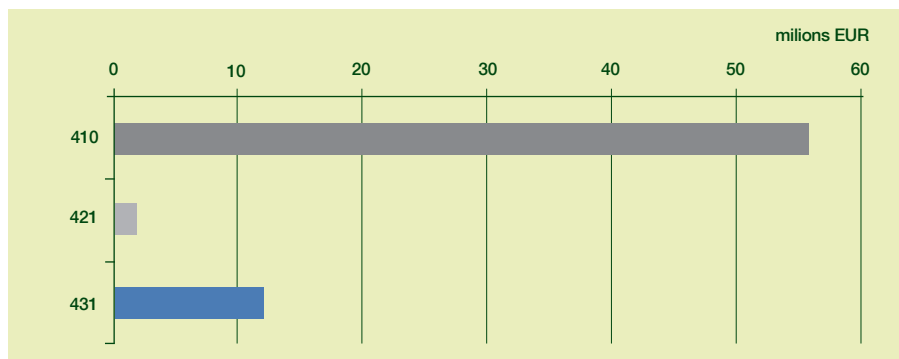
de programació anteriors, la conjuntura de crisi econòmica, que va tenir un impacte important a les zones rurals, i la minva de disponibilitat de recursos financers públics van comportar una disminució del pressupost disponible. Així, finalment, el pressupost total programat, del qual s'ha executat pràcticament el 100%, ha estat d'uns 69,75 MEUR.

El gràfic 1 mostra la distribució del pressupost programat per a les mesures que s'han definit sota aquest eix de programació.

Si analitzem el pressupost executat atenent les mesures i actuacions a les quals s'ha dirigit, podem dir que més del 80% s'ha dirigit a la implementació de les estratègies de desenvolupament local, i, per tant, al desenvolupament de projectes privats i públics en els àmbits de l'augment del valor afegit dels productes agroalimentaris locals (21%) i la diversificació econòmica de les zones rurals (79%). Pel que fa als projectes de cooperació dels GAL, s'hi ha destinat el 3%, i, per al manteniment i les accions de dinamització dels GAL, un 17%.

Taula 1. Mesures programades en el marc de l'Eix 4

CODI	NOM DE LA MESURA	OBJECTIUS
410	Aplicació de les estratègies de desenvolupament local	
421	Cooperació interterritorial i transnacional dels Grups d'Acció Local	– Augment de la competitivitat del sector agrari i alimentari
431	Funcionament dels Grups d'Acció Local, adquisició de capacitats i dinamització del territori	– Diversificació de l'economia rural

Gràfic 1. Pressupost programat per mesures

Taula 2. Pressupost executat per mesures

CODI	NOM		PRESSUPOST EXECUTAT (EUR)
410	Aplicació de les estratègies de desenvolupament local	Valor afegit productes agroalimentaris	12.314.948
		Diversificació econòmica	43.559.633
421	Cooperació interterritorial i transnacional dels Grups d'Acció Local		1.965.501
431	Funcionament dels Grups d'Acció Local, adquisició de capacitats i dinamització del territori		11.860.206

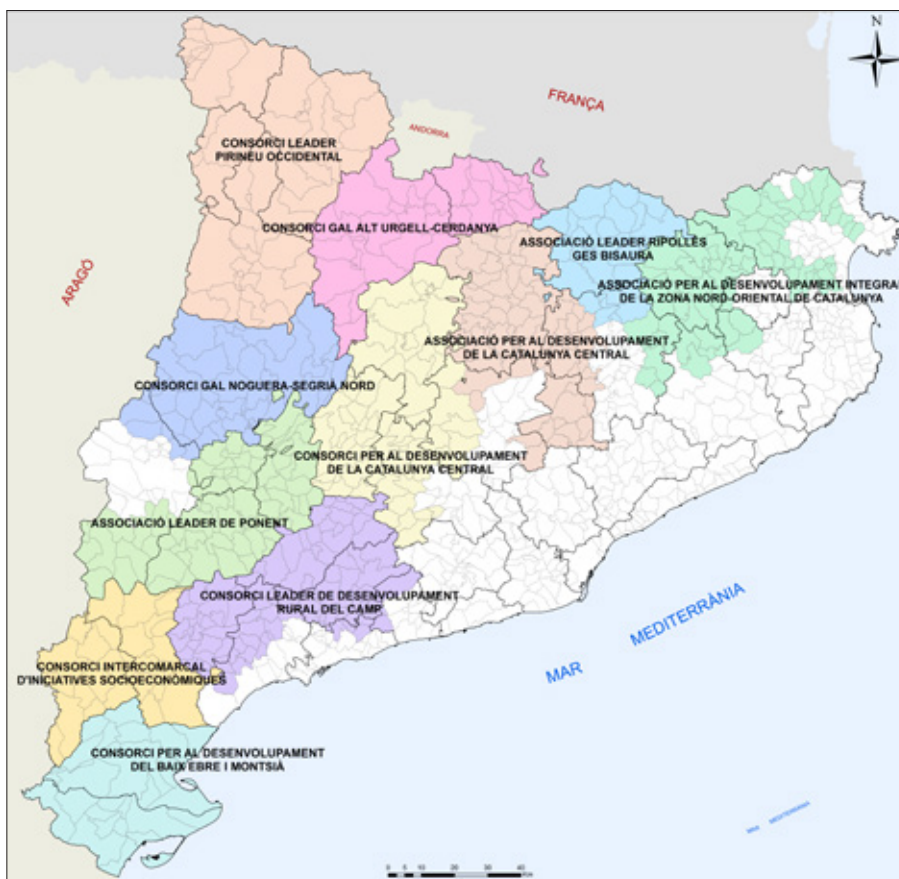

Figura 2. Territori Leader i GAL 2007-2013

L'àmbit territorial d'aplicació del Leader ha representat el 66% del territori de Catalunya, amb el 8% de la població total i una densitat mitjana de 27 habitants per km². Cal destacar que, dels 946 municipis de Catalunya, 490 han estat inclosos en territoris Leader, cosa que engloba el 51,8% dels municipis catalans.

02 Aplicació de les estratègies de desenvolupament local

Les estratègies de desenvolupament local han donat suport a les tipologies de projectes següents:

Augment del valor afegit dels productes agroalimentaris

Projectes: **416**
Despesa pública: **12,32 MEUR**
Volum d'inversió: **38,86 MEUR**

Mitjançant el suport a la creació, ampliació o millora de processos de transformació i comercialització de diferents productes agroalimentaris, s'ha aconseguit la creació i consolidació de 416 micro (un 72%), petites (un 15%) i mitjanes (un 7%) empreses agroalimentàries de les zones més rurals de Catalunya. El suport també ha permès la creació, ampliació i millora d'agrotiques (un 6%), i ha estat un element cabdal per al desenvolupament del comerç de proximitat de les produccions locals.

Els sectors més beneficiats han estat el vitivinícola i l'oleícola, ja que conformaven l'eix vertebrador d'algunes de les estratègies locals. Així mateix, però en menor mesura, també s'ha donat suport al sector carni (principalment d'elaboració d'embotits) i al lacti.

Innovació del teixit empresarial com a motor de noves activitats al món rural

Projectes: **526**
Despesa pública: **11,23 MEUR**
Volum d'inversió: **35,27 MEUR**

En la mateixa línia de dinamització i diversificació de l'economia de les zones rurals, s'ha donat suport a 526 iniciatives dirigides a la inversió per a la creació, ampliació o millora de petits negocis rurals sota la forma de microempresa en activitats diferents a l'agroalimentària i al turisme i l'oci.

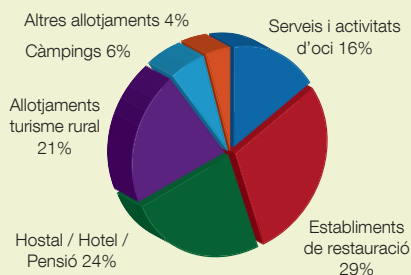
S'han ajudat inversions tan diverses com activitats industrials, d'artesanania no alimentària, comercials, d'integració social i de serveis a la població, professions liberals i activitats basades en les noves tecnologies de la informació i la comunicació, entre altres.

Promoció d'un turisme sostenible i responsable

Projectes: **563**
 Despesa pública: **21,05 MEUR**
 Volum d'inversió: **74,60 MEUR**

Catalunya disposa d'un medi rural ric en biodiversitat i patrimoni, tant natural com cultural, que és un gran actiu i una oportunitat per a la dinamització econòmica d'aquestes zones. Per tant, el desenvolupament d'activitats turístiques que fomentin i respectin un ús sostenible i responsable dels recursos naturals, culturals i paisatgístics ha conformat una part molt important de les estratègies de desenvolupament local.

Els 563 projectes finançats mitjançant el Leader en aquest àmbit han anat dirigits a la creació o millora d'establiments turístics de capacitat reduïda, d'empreses d'activitat d'oci i gaudi de la natura o d'empreses o entitats que promouen rutes de patrimoni arquitectònic o d'observació de la naturalesa i dels aspectes ornitològics, entre altres. El gràfic 2 mostra la tipologia de beneficiaris a qui s'ha donat suport.

Gràfic 2. Beneficiaris a qui s'ha donat suport

La conservació i millora del nostre patrimoni natural i cultural

Projectes: **107**
 Despesa pública: **11,28 MEUR**
 Volum d'inversió: **19,21 MEUR**

Per a la millora de la qualitat de vida de les persones i la dinamització econòmica de les zones rurals, principalment pel que fa al turisme, és important ajudar les inversions dirigides a la conservació i millora del patrimoni natural i cultural.

Les estratègies Leader han permès que les entitats locals poguessin consolidar 107 projectes d'embelliment de nuclis antics i de recuperació de l'arquitectura tradicional. Concretament, la creació o millora d'espais museístics, oficines de turisme i centres d'interpretació i la promoció de rutes naturals i de productes locals, entre altres. En definitiva, aquests projectes han comportat la cooperació i la creació de sinergies amb les activitats de promoció i difusió del patrimoni rural català.

La implementació de les estratègies de desenvolupament local ha ajudat a crear, tant a la indústria agroalimentària com al sector dels serveis, 1.239 llocs de treball i a consolidar-ne més de 6.284. El sector dels serveis ha estat més actiu en la creació de nous llocs de treball (un 45%), mentre que el sector agroalimentari s'ha concentrat més en la consolidació (un 55%).

La generació d'ocupació s'ha aprofitat en gran mesura per a la població femenina, arribant gairebé al 52% dels llocs de treball bruts generats. Els joves s'han beneficiat del 12% dels llocs de treball bruts generats.

En relació amb la dinamització econòmica de les zones catalanes més rurals i la seva diversificació, que és l'objectiu principal del Leader, els 1.505 projectes productius a què s'ha donat suport en els sectors agroalimentari i turisme i la resta de microempreses del món rural han generat una inversió total de 148,73 MEUR, cosa que suposa una mitjana d'inversió de 98.825 EUR/projecte.

La taula 3 mostra la distribució dels projectes segons si són inversions de creació, millora o ampliació i el sector.

En aquest sentit, cal destacar que, tot i que la distribució entre sectors i tipologia d'inversió a una escala més global és força homogènia, la creació de microempreses de turisme i oci ha estat de mitjana el 44%; en canvi, en el sector agroalimentari ha estat del 18%. D'altra banda, les inversions de millora han estat molt superiors al sector agroalimentari, un 60%, mentre que en el sector del turisme i altres han estat un 23% de mitjana. Aquests resultats mostren un sector agroalimentari consolidat a les zones rurals i un gran interès i potencial de diversificació econòmica.

Finalment, i fent una anàlisi territorial, el Consorci Ribera d'Ebre – Terra Alta ha estat el GAL que ha finançat més projectes, amb un total de 153, i el Consorci de la Catalunya Central el que ha executat un pressupost més elevat, amb més de 5 MEUR. La taula 4 detalla el nombre de projectes i la despesa pública total invertida per cadascun dels territoris Leader de Catalunya.

Taula 3. Classificació de les inversions segons sector

Tipologia d'inversió	Sector			%
	Agroalimentari	Turisme / oci	Altres microempreses	
Creació	76	249	226	36,61
Ampliació	91	213	155	30,50
Millora	249	101	145	32,89
%	27,64	37,41	34,95	

Taula 4. Projectes i despesa pública per territori

Territori Leader (GAL)	Despesa pública (MEUR)	Projectes
Associació per al Desenvolupament Rural de la Catalunya Central (Berguedà – Osona – Bages – Vallès Oriental)	4,80	139
Associació per al Desenvolupament Rural Integral de la Zona Nord-oriental de Catalunya (Garrotxa – Alt Empordà – Osona)	4,62	123
Associació per a la Gestió del Programa Leader Ripollès – Ges – Bisaura	4,29	102
Consorci de Desenvolupament de l'Alt Camp, la Conca de Barberà i l'Anoia	5,01	138
Consorci Grup d'Acció Local Alt Urgell – Cerdanya	3,65	110
Consorci per al Desenvolupament del Baix Ebre i el Montsià	3,35	67
Consorci Garrigues per al Desenvolupament del Territori	4,57	151
Consorci Grup d'Acció Local Noguera – Segrià Nord	3,91	129
Consorci Centre de Desenvolupament Rural Pallars – Ribagorça	4,09	137
Consorci Leader Priorat – Baix Camp	3,89	137
Consorci Intercomarcal d'Iniciatives Socioeconòmiques (Terra Alta – Ribera d'Ebre)	4,96	153
Consorci per al Desenvolupament de la Catalunya Central (Solsonès – Segarra – Bages – Anoia)	5,02	111
Consorci Leader Urgell – Pla d'Urgell	3,64	115
TOTAL	55,77	1.612

Si s'analitzen els àmbits dels projectes a què s'ha donat suport, en matèria agroalimentària el territori en què s'ha invertit més despesa pública ha estat el del GAL Consorci Garrigues per al Desenvolupament del Territori amb més de 2,13 MEUR; i, en nombre de projectes, el GAL Consorci Leader del Priorat – el Baix Camp, amb 74 projectes. Pel que fa a projectes en matèria de turisme i oci, el territori del Consorci Centre de Desenvolupament Rural del Pallars – Ribagorça és on més s'ha invertit, amb més de 2,62 MEUR de despesa pública i 87 projectes. En relació amb el suport a altres microempreses del món rural, el territori del Consorci Grup d'Acció Local de la Noguera – el Segrià Nord ha estat el més actiu amb 67 projectes i una despesa pública de gairebé 1,36 MEUR. I, finalment, en relació amb els projectes de conservació i millora del patrimoni natural i cultural, el territori del Consorci de Desenvolupament de l'Alt Camp, la Conca de Barberà i l'Anoia és on més s'ha invertit amb 14 projectes i una despesa pública total de gairebé 1,98 MEUR. Els gràfics següents mostren per cada tipologia de projectes a què s'ha donat suport la distribució territorial de la despesa pública total i el nombre de projectes.

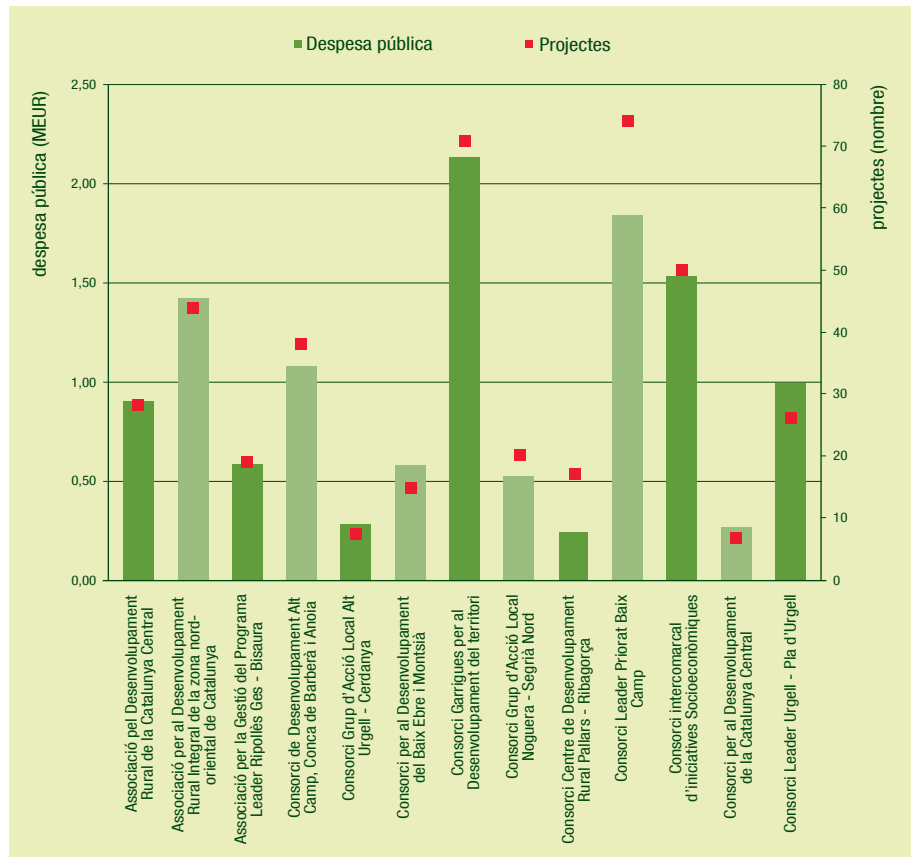
03 La cooperació

Aquesta mesura ha donat suport a la realització de projectes conjunts a iniciativa d'un territori (mitjançant el GAL) i en col·laboració amb altres territoris rurals (també mitjançant els GAL) amb què comparteix un interès, objectius o necessitats. La cooperació ha esdevingut un element indispensable en la consecució dels objectius fixats en les respectives estratègies de desenvolupament local, i també ha aportat un valor afegit als territoris rurals, ja que els ha permès sumar esforços en reptes més homogenis d'aquests territoris.

Durant tot el període, s'ha donat suport a un total de 10 projectes de cooperació que han tingut una vigència plurianual, ja que les característiques intrínseques i la capacitat de recorregut així ho requerien. Els projectes han incorporat accions d'intercanvi d'experiències, sensibilització, difusió, formació i elaboració d'estudis participatius, i d'altres dirigides a la concertació dels agents, com ara taules de concertació sectorial i estructures de treball en xarxa.

Les temàtiques treballades en aquests projectes es poden agrupar en 5 orientacions:

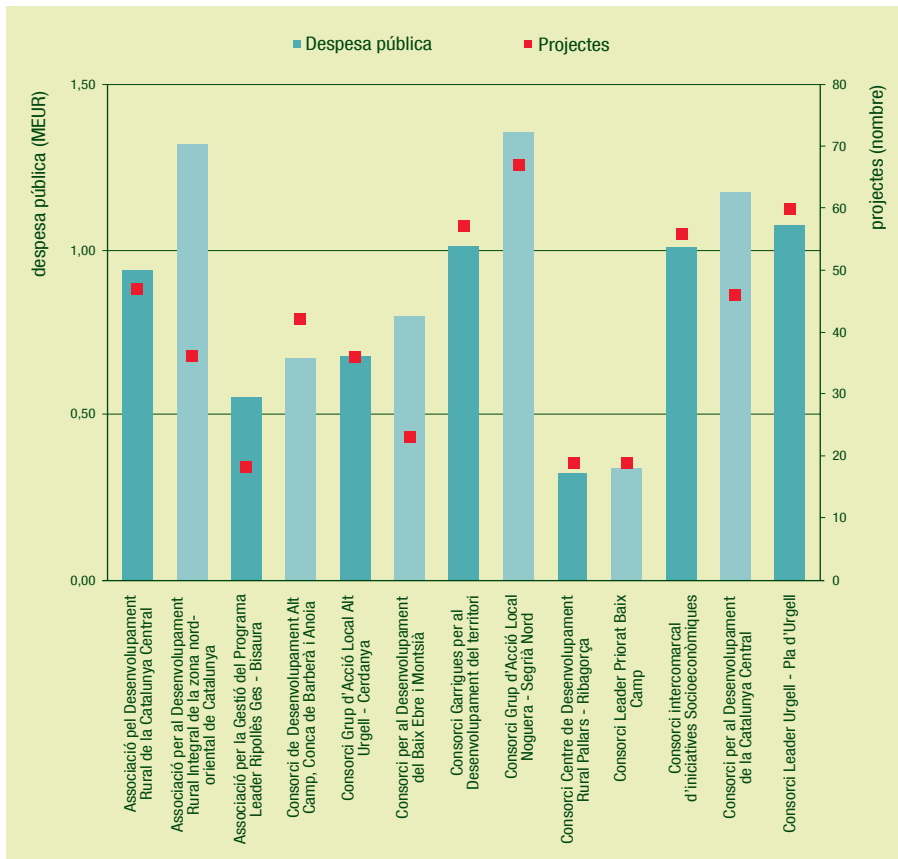
- Dotar els territoris rurals d'un tret diferenciador com és la gestió sostenible.
- Impulsar la producció agrària local mitjançant el comerç de proximitat.
- Millorar la inserció laboral i fomentar accions

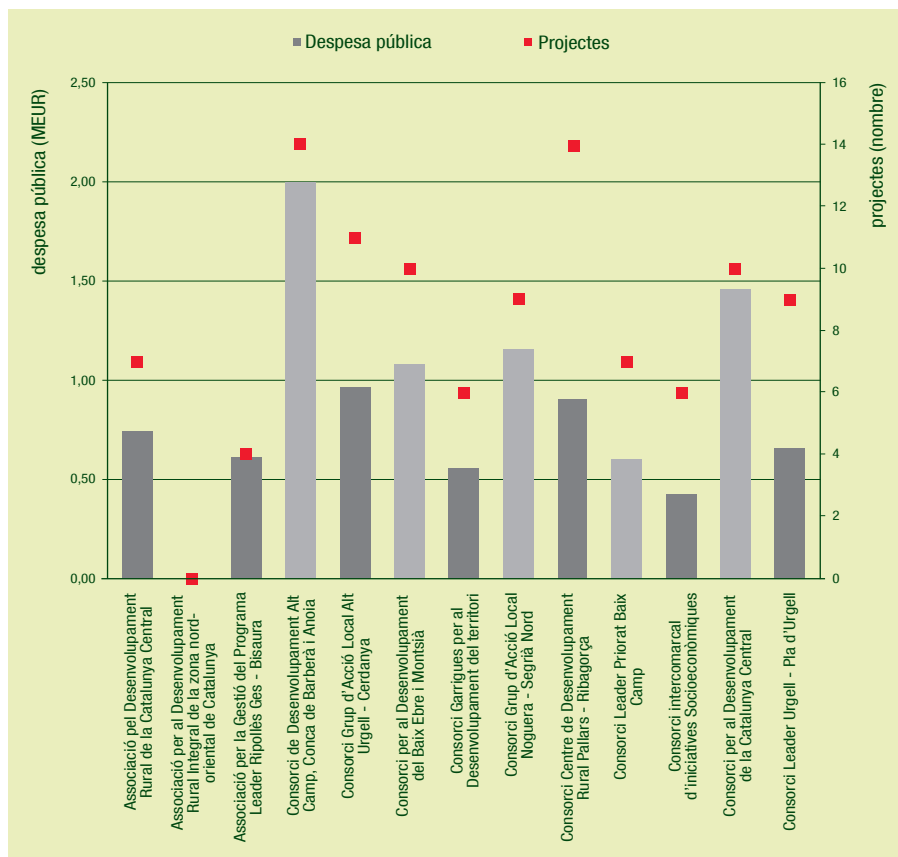
Gràfic 3. Projectes agroalimentaris i despesa pública

Gràfic 4. Projectes de turisme i oci i despesa pública

Gràfic 5. Projectes d'altres microempreses i despesa pública

Gràfic 6. Projectes patrimoni i despesa pública

emprenedores més especialitzades i amb elements innovadors i de col·laboració empresarial.

- Promoure accions de mitigació del canvi climàtic com ara l'adopció de mesures d'eficiència energètica i la generació i utilització d'energies renovables.
- Diversificar l'economia rural.

La taula 5 mostra per a cadascun dels 10 projectes de cooperació implementats les temàtiques tractades, una breu descripció i el coordinador i participants.

En general, dels actors locals valoren molt positivament els resultats i impactes territorials. En aquest sentit, cal destacar que la cooperació és un element imprescindible per a l'intercanvi d'experiències, la incorporació de la innovació i la creació de xarxes sostenibles, i, finalment, atorga i millora les capacitats i competències al territori. Així mateix, mitjançant la cooperació, s'ha aconseguit avançar en el desenvolupament econòmic de les zones rurals, ja que ha tractat elements dirigits a la promoció de l'ocupació, la creació de negocis innovadors (entre els quals la implantació d'energies renovables), l'eficiència energètica, la gestió d'espais naturals i dels recursos turístics i, finalment, el consum de les produccions locals del sector primari.

Exemples de Bones Pràctiques de projectes productius privats Leader:

- CATUAV
- BIOS Incuve
- Cerveses l'Anjub
- Mas Vinyoles Hub

Vegeu les pàgines 32, 33 i 34 d'aquest dossier.

Els autors dels articles d'aquest dossier tècnic són:

Adolf Seró Prior
Tècnic de la Subdirecció general de Planificació Rural
Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació
aserop@gencat.cat

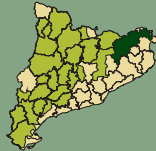
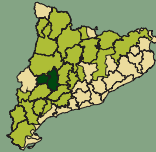

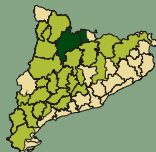
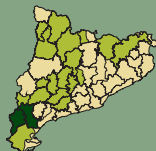
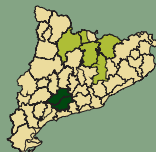
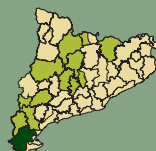
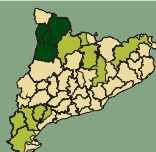
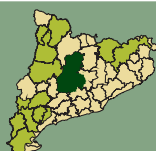
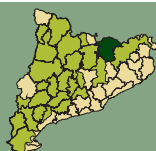

Carles Folch i Castell
Coordinador de comunicació i continguts de la Direcció General de Desenvolupament Rural
Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació
cfolchcastell@gencat.cat

Laura Dalmau Pol
Subdirectora general de Planificació Rural
Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació
laura.dalmau@gencat.cat

Taula 5. Projectes de cooperació – temàtiques – coordinador i participants

Projecte	Temàtiques i descripció					Coordinador i participants
	Gestió sostenible	Comerç proximitat	Emprenedoria	Mitigació CC	Diversificació	
GESTIÓ SOSTENIBLE RURAL Implantació de la RSE als territoris Leader	Aquest projecte s'ha dirigit a fomentar la implementació de la responsabilitat social a les organitzacions públiques i privades dels 13 territoris Leader de Catalunya, a partir d'una metodologia compartida de treball que és el <i>Codi de gestió sostenible</i> .					
GUSTUM Productes de la terra	Gustum ha promogut el desenvolupament rural a través dels productes agroalimentaris de qualitat que es produeixen al territori, en sinergia amb la restauració, el turisme i el comerç.					
VI+NET	El projecte amb l'objectiu de millora mediambiental del sector vitivinícola, i el valor afegit que pot aportar, ha perseguit una disminució dels gasos amb efecte d'hivernacle, mitjançant el càlcul de la petjada de carboni i l'elaboració d'un manual de Bones Pràctiques.					
ODISSEU Programa per al retorn i la inserció laboral de joves al medi rural	ODISSEU té com a finalitat fomentar el retorn i la inserció laboral dels joves al medi rural, mitjançant un programa que els ho faciliti i que promogui el seu compromís social envers el territori.					
COWOCAT Rural	Aquesta iniciativa ha potenciat la creació d'espais de <i>coworking</i> a les zones rurals, i ha fomentat els valors del <i>coworking</i> i del teletreball.					
EMPRÈN RURAL Planters d'empresa rural	El projecte ha estimulat la creació de negocis i ocupació als territoris rurals amb la creació de les infraestructures necessàries i el suport als emprenedors, tot mitjançant els planters d'empresa.					
ESPORTOUR Turisme esportiu rural de Catalunya	ESPORTOUR ha promogut el desenvolupament del turisme esportiu atenent les externalitats que genera amb la cooperació dels serveis locals i el patrimoni històric, gastronòmic i natural dels territoris rurals.					
FEMPARC	Els espais naturals protegits de Catalunya són una part important dins l'estructura turística del territori. Per això, el projecte FEMPARC ha incentivat el desenvolupament socioeconòmic d'aquests espais i les seves zones d'influència, tot fent-lo compatible amb la protecció i la conservació de l'entorn.					
MASIES + SOSTENIBLES	Aquest projecte ha impulsat la rehabilitació, sostenibilitat i autosuficiència de les masies mitjançant alternatives sostenibles i renovables que afavoreixen la seva pervivència en el temps i que alhora milloren les condicions de vida dels seus habitants.					
ENERGIA I FOREST	ENERGIA I FOREST ha impulsat el desenvolupament sostenible dels territoris rurals catalans basant-se en una estratègia de foment d'estalvi i eficiència energètica, i en la promoció de les energies renovables basades en fonts endògenes, especialment la biomassa.					

CONCLUSIONS DE L'AVALUACIÓ A POSTERIORI DEL PROGRAMA

Figura 1. La conservació de la biodiversitat ha estat un dels objectius principals de les mesures agroambientals". Autor: Jordi Clariana. Propietat: Associació Leader de Ponent

01 Introducció

En primer lloc, cal subratllar que el disseny i la programació del PDR 2007-2013 es van dur a terme durant els anys 2005 i 2006, que formen part dels darrers anys d'una etapa de creixement econòmic, mentre que el gruix més important d'execució s'ha aplicat en un període marcat per una forta crisi econòmica i financera. Cal tenir en compte que entre 2007 i 2014 (8 anys) el VAB total generat per l'economia catalana s'ha reduït lleugerament (ha baixat a tots els sectors excepte al de serveis). I, en termes d'ocupació, Catalunya ha perdut el 17,6% de les persones ocupades, cosa que ha afectat tots els sectors.

D'altra banda, i tenint en compte aquesta conjuntura econòmica, el nivell d'eficàcia assolit sobre els objectius d'impacte del PDR és positiu. Malgrat les greus dificultats de disponibilitat pressupostària, s'ha executat pràcticament la totalitat de la despesa pública programada (943.064.275,14 €, el 99,98%). Aquesta despesa ha comportat una activitat econòmica ad-

dicional molt per sobre de les previsions: cada euro de despesa pública invertida ha generat un valor afegit brut d'1,46 euros, el 43% del qual reverteix a Catalunya.

En general, es pot dir que s'han assolit els objectius de desenvolupament del sector agrari pel que fa al valor afegit addicional net i a la productivitat en el treball, però no s'han pogut invertir les tendències negatives de la indústria i de l'ocupació (vegeu la taula 1), més afectades pels factors externs de conjuntura econòmica. D'altra banda, cal destacar que la dinamització econòmica fruit dels ajuts del PDR ha mitigat aquestes tendències negatives.

A continuació, es resumeixen els principals impactes generats⁽¹⁾ sobre la competitivitat del

sector agroalimentari, la sostenibilitat ambiental de les activitats econòmiques del món rural i l'economia rural, que són les principals àrees d'acció del PDR 2007-2013.

02 Impacte sobre la competitivitat del sector agroalimentari

En termes generals, el PDR ha estat eficaç quant a la millora de la competitivitat del sector agroalimentari. Cal assenyalar que les explotacions i indústries que han rebut el suport d'ajuts a inversions han incrementat el seu valor afegit per sobre d'allò previst. En aquest sentit, la comparació entre grups de beneficiaris i grups de control demostra que per als beneficiaris s'ha generat un VAB addicional de 38.486,50 €/explotació en el període 2008-2013.

Taula 1. Indicadors d'impacte del Programa sobre aspectes econòmics

INDICADORS DE REPERCUSSIÓ	Fita aconseguida	Valoració
Creixement econòmic (Valor Afegit Addicional Net – milers de Paritats de Poder Adquisitiu, PPA)	938.165	Objectiu superat
Productivitat del treball (canvi en el VAB per treballador a temps complet)	11.014 €/ocupat	Objectiu superat
Desenvolupament del sector primari (% d'increment mitjà anual del VAB agrari)	0,7%	Objectiu no assolit
Desenvolupament econòmic de la indústria alimentària (% d'increment mitjà anual nominal del VAB)	0,08%	Objectiu no assolit
Productivitat del treball en la indústria alimentària (% d'increment mitjà anual del VAB per ocupat)	4,28%	Objectiu no assolit
Desenvolupament del sector no agrari (% d'increment mitjà anual del VAB)	0,15%	Objectiu no assolit

(1) Les dades d'execució d'indicadors d'aquest article són les acumulades fins al 31 de desembre de 2014.

S'han assolit els objectius de desenvolupament del sector agrari, i s'han mitigat els efectes negatius de la crisi a la indústria i ocupació.

L'eficàcia en la millora de la competitivitat del sector agrari ha estat satisfactòria en relació amb les fites marcades a l'inici del període.

S'ha potenciat la sortida de les produccions agràries i donat suport dins la fase de transformació a l'eficiència dels processos, a la qualitat i a l'orientació al mercat. Com a resultat, les indústries beneficiades han incrementat de mitjana un 30% les compres de matèries primeres agràries, i s'ha impulsat la participació dels productors en la cadena agroalimentària, ja que el 48% de les indústries agroalimentàries que han rebut suport són cooperatives i SAT (que agrupen un total de 13.265 productors).

El PDR ha donat un clar suport a la qualitat dels productes agroalimentaris. El 81% de les etiquetes de qualitat catalanes, mitjançant els agricultors que hi participen, s'han beneficiat dels ajuts que compensen els costos de certificació. També s'han afavorit la promoció i difusió d'aquestes etiquetes, que, com a resultat, han generat demanda dels consumidors i millorat les possibilitats de venda.

Pel que fa als objectius d'innovació, es pot dir que s'han assolit amb escreix a la indústria, però no a les explotacions agràries (ja que ha obtingut una eficàcia del 65%). Aquestes dades demostren que la innovació necessita més estímul a la fase de producció.

S'ha contribuït significativament a la millora del nivell de formació al sector agrari, i també a l'increment de la dimensió econòmica de les explotacions (vegeu la taula 2), tot i que no hi ha hagut impacte sobre la seva dimensió física.

Finalment, cal subratllar que una de les principals prioritats del PDR ha estat promoure el relleu generacional de les explotacions agràries i la primera instal·lació de joves agricultors, en què s'han assolit els objectius fixats. Però, tot i el gran esforç econòmic esmerçat i els bons resultats obtinguts del PDR en aquesta matèria, no s'ha pogut frenar la tendència a l'envelliment del sector agrari.

03 Impacte sobre la sostenibilitat ambiental de les activitats del medi rural

Els projectes que preveuen l'execució d'inversions amb millores ambientals han suposat entre el 20 i el 30% de les sol·licituds, segons els ajuts. Principalment, han contribuït a optimitzar tant l'eficiència energètica com l'hídrica i la gestió de residus a explotacions, indústries i altres empreses.

El suport a pràctiques agràries i silvícoles sostenibles, que van més enllà de les exigències normatives, ha generat importants serveis ambientals i relacionats amb el paisatge.

En aquest sentit, és rellevant l'empenta donada a la producció ecològica per diferents tipus d'ajuts, els quals han arribat al 69% dels productors ecològics. Així, s'ha contribuït durant la implementació del Programa a un increment de

superfície i de productors acollits del 80,3% i el 66,8%, respectivament.

Pel que fa a les mesures ambientals, s'han adreçat principalment a la conservació de la biodiversitat i a evitar la marginació i l'abandonament de superfícies. S'ha protegit o frenat el declivi de la biodiversitat en el 24% de la superfície agrària útil (SAU) i el 15,7% dels boscos.

Els estudis en zones amb mesures específiques (zones humides protegides pel Conveni RAMSAR i zones ZEPA d'hàbitats esteparis de plana agrícola) **mostren impactes positius en les poblacions d'aus**. D'altra banda, no s'ha revertit, però, el procés d'abandonament de pastures i de superfície agrària en zones desfavorides.

També s'ha donat suport a la implementació de pràctiques agràries que han contribuït a la qualitat de l'aigua i del sòl al 8,2% de la SAU de Catalunya. Cal destacar la implantació de sistemes de lluita alternatius per al control de les plagues, però no s'han identificat efectes significatius sobre un menor ús de fertilitzants en ajudes diferents a les de producció ecològica.

Els ajuts forestals han millorat l'estructura de les masses arbrades i han afavorit la recuperació i conservació dels hàbitats i la seva funcionalitat ecològica. Les intervencions també han servit per protegir els paisatges i reduir els riscos davant de catàstrofes naturals, principalment en relació amb els incendis.

04 Impacte sobre l'economia rural i l'ocupació

El PDR ha potenciat la diversificació de l'economia rural amb el suport a aproximadament 1.776 projectes, principalment d'activitats de serveis i de la indústria agroalimentària, amb un 39% de

El suport a pràctiques agràries i silvícoles sostenibles, que van més enllà de les normatives, ha generat importants serveis ambientals i relacionats amb el paisatge.

Taula 2. Indicadors d'impacte del Programa sobre l'estructura del sector agrari

INDICADORS		Fita aconseguida ⁽¹⁾	Valoració
Formació en agricultura (% d'agricultors amb formació agrària bàsica o plena)		26%	Objectiu superat
Estructura d'edat dels agricultors	% de titulars de menys de 35 anys/més de 65	6%	Objectiu no assolit
	% de titulars de més de 40 anys	15%	Objectiu assolit
Mida mitjana de les explotacions	Superfície (ha SAU/explotació)	19	Objectiu no assolit
	Producció estàndard total (€)	71.847	Objectiu superat
Desenvolupament de l'ocupació en el sector agrari (UTA)		56.045	Objectiu pràcticament assolit

(1) Font: Enquesta sobre les estructures agràries, 2013.

projectes de creació/implementació de noves empreses o activitats.

En aquest àmbit, cal destacar el model de gestió Leader (Eix 4 de la programació del PDR), que n'ha estat el principal eix vertebrador, amb un 7,4% del pressupost executat en aquesta prioritat.

Un dels principals sectors desenvolupats ha estat el turisme rural: un 11% dels establiments de la zona Leader se n'han beneficiat, s'han millorat recursos turístics i s'ha treballat la promoció. Com a resultat, s'ha superat l'objectiu de pernoctacions previstes, mentre que el nombre de visitants d'un dia és inferior al previst (eficàcia del 57%), tot i que hi ha perspectives d'un impacte major a curt termini.

El Programa ha donat suport a la creació directa de 3.400 llocs de treball, els quals pugen a 12.456 a Catalunya si es compta també l'ocupació indirecta creada. Aquest volum és significatiu dins del context de crisi, però ha quedat molt per sota dels objectius inicials del programa. Malgrat això, s'han superat els objectius de nous llocs de treball a Leader, amb 1.239 llocs creats.

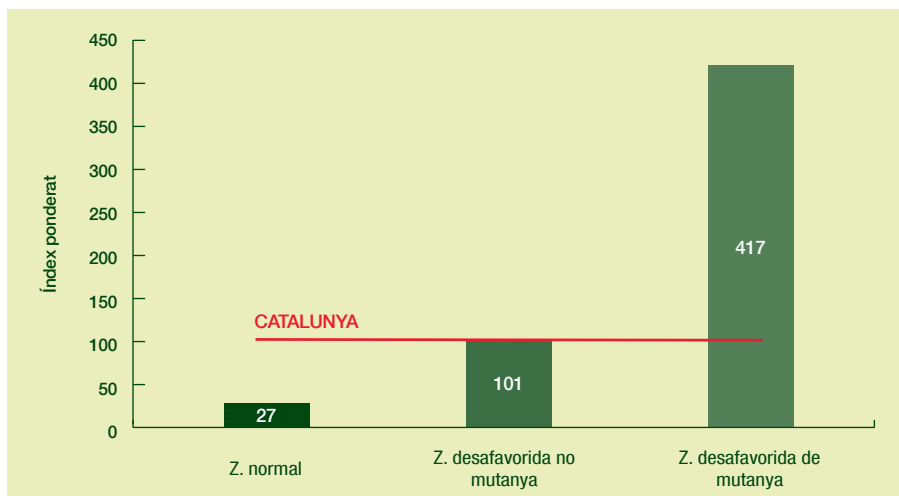
El model Leader ha resultat un factor d'èxit per mobilitzar promotors i orientar i garantir la qualitat dels projectes. Tant el coneixement de la zona com l'assessorament personalitzat han estat els punts forts dels Grups d'Acció Local. Tot i que el nivell de participació és satisfactori, el nombre de sol·licituds ha estat limitat per dificultats dels promotors públics i privats per accedir a crèdits. De cara al pròxim període, cal potenciar la divulgació dels resultats i donar-los més visibilitat a fi de millorar el grau d'acollida.

En el marc del Leader, els projectes de cooperació interterritorial han estat instruments clau per treballar les estratègies locals i millorar la capacitat de diversificació econòmica. S'ha dinamitzat el territori mitjançant la formació, la promoció de productes locals, la comunicació i el treball en xarxa entre empreses.

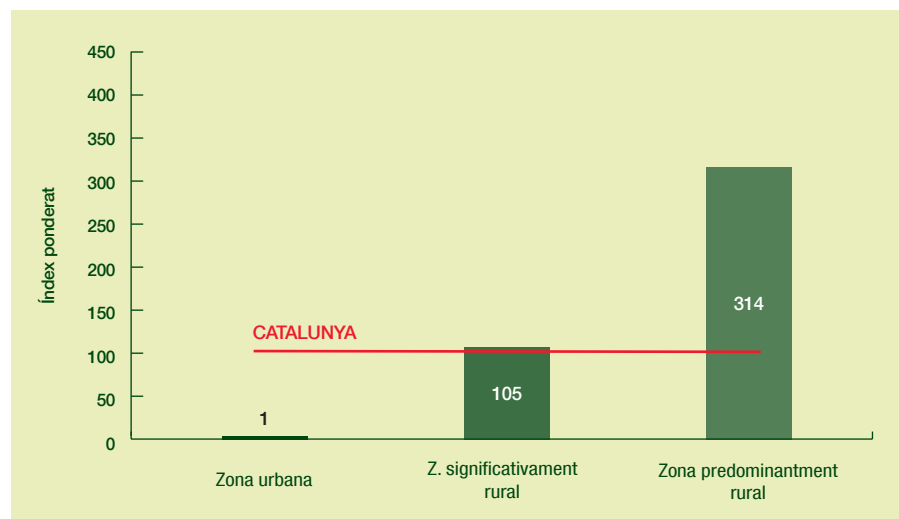
05 Impacte sobre elements estratègics

Cal assenyalar que el Programa ha considerat les necessitats dels grups i les zones prioritàries.

La participació de dones i joves s'ha afavorit mitjançant l'aplicació de criteris de selecció, que han

Gràfic 1. Despesa pública total per zona desfavorida (índex ponderat per densitat de població, CAT=100)

Gràfic 2. Despesa pública total per grau de ruralitat (índex ponderat per densitat de població, CAT=100)

aconseguit incentivar la demanda de joves i només lleugerament la de dones. Destaca el model Leader pel major pes de promotores dones (48% davant el 23% del Programa), fet que es relaciona tant per l'acompanyament que es realitza a les persones beneficiàries com pels sectors econòmics als quals s'adreçaven els ajuts.

Si s'analitza la intensitat de la despesa pública segons diferents classificacions territorials (d'acord amb una ràtio ponderada; vegeu els gràfics 1 i 2), es pot confirmar que, d'acord amb la classificació zonal per zones desfavorides, ha estat més gran a les zones amb dificultats. En el cas de la classificació zonal per grau de ruralitat, la despesa s'ha concentrat en major grau a les zones rurals, on ha contribuït a reduir desequilibris principalment en relació amb les oportunitats laborals i la competitivitat de les empreses rurals. Malgrat això, continua la crisi demogràfica dels municipis més petits.

05 Autora

Raquel Campillo Sanz
GAP Recursos S.L.
rcampillo@gap-recursos.com

La metodologia Leader ha resultat un factor d'èxit per mobilitzar promotors i orientar i garantir la qualitat dels projectes.

Mesura del PDR: 112 - Instal·lació de joves agricultors

GESTIÓ AGROECOLÒGICA PORCINA, SCP

Nom del promotor: *Martín Ezpeleta Maugeri / Marta Borràs Fernandez*
Rotés, municipi d'Olius, comarca del Solsonès

Descripció de la iniciativa:

L'empresa Gestió Agroecològica Porcina, SCP, es dedica a la cria de porcs ecològics en cycle tancat.

Els seus promotors estan convençuts que, davant el context actual de producció d'aliments, la producció ecològica certificada és l'única oportunitat per desenvolupar una activitat de producció. Poden actuar independentment i sense haver de sotmetre's al model actual i a un mercat que no té en compte la feina realitzada pel sector primari.

S'ha remodelat la infraestructura i reorientat la producció d'una explotació porcina convencional de 600 places d'engreix cap a una explotació de cycle tancat de porcí ecològic.

L'explotació de porcí ecològic de cria de cycle tancat té una capacitat de 40 places de truques reproductores i els seus garrins fins als 25 kg, 10 places de truquetes de reposició, 175 places de porcs d'engreix

fins a un pes viu de 100-110 kg i una plaça de semental.

Les facilitats econòmiques per fer l'aportació de capital mitjançant l'ajut de primera instal·lació de joves agricultors van ajudar a cobrir les necessitats de creació de l'empresa. Així mateix, en l'actualitat hi ha perspectives de creixement a curt termini.

Cal subratllar el fet que Marta Borràs i Martín Ezpeleta van ser premiats com a finalistes del Premi a la Innovació Tecnològica Agroalimentària (PITA) 2015 en la categoria de Jove/a emprenedor/a innovador/a per la seva empresa de Porc Ecològic, per la implementació d'innovacions en l'empresa agrària i per les característiques d'una explotació de carn de porcí ecològica i de qualitat, basada en la selecció de raça, les instal·lacions, el maneig i la qualitat de vida dels porcs.

Mesura del PDR: 112 - Instal·lació de joves agricultors

CARRERA D'EN BAS, SL

Nom del promotor: *Salvador Vergés Tejero*
Mas La Carrera. La Vall d'en Bas, comarca de la Garrotxa

Descripció de la iniciativa:

El jove enginyer Salvador Vergés es va integrar com a soci a l'explotació familiar Carrera d'en Bas, SL, dedicada al boví d'engreix, i va comprar part de les participacions de la societat mitjançant l'ajut de primera instal·lació de joves agricultors.

L'ajut ha permès adquirir un ramat de vaques Agnus, especialment valorades per tenir una carn de gran qualitat, i va signar un conveni amb una empresa càrnia local per comercialitzar la carn transformada en hamburgueses.

Per a la comercialització, separa entrecots i filets de canal, pica tota la resta per a la seva marca Natrus i hi aplica la tècnica francesa de l'*steak haché* a fi de conferir-li una tendresa excepcional. Obté prou quantitat d'hamburgueses per tractar directament amb la gran

distribució i subministrar el producte en safata en atmosfera protectora, tot un repte en R+D. La seva empresa Bas Alimentària es va associar amb Noel Alimentària.

El seus productes estan presents a supermercats de diverses grans superfícies. La seva hamburguesa és la Prèmium de Port Aventura.

Va apostar per la raça Angus i és el primer membre oficial de l'Estat espanyol de l'Aberdeen-Angus Cattle Society, l'associació presidida pel príncep Carles d'Anglaterra. Va aconseguir la versió km 0 de la famosa 'carn de Nebraska'.

L'any 2015, va guanyar el Premi PITA 2015 al jove emprenedor innovador.

Web
www.maslacarrera.cat/

Mesura del PDR: 121 - Modernització d'explotacions agràries

LA TOFONERA, PLANTACIÓ D'ALZINES INOCULADES AMB TÒFONA

Nom del promotor: Pere Muxí Rubio

Busa, municipi de Navès, comarca del Solsonès.

També hi ha plantacions al municipi d'Avià (Berguedà)

Descripció de la iniciativa:

En Pere Muxí, l'any 2004, va acabar la seva formació d'enginyeria tècnica forestal a la Universitat de Lleida (ETSEA) amb un projecte sobre sòls productors de tòfona negra. Un any abans, havia fet la seva primera plantació d'alzines inoculades. L'any 2010, va endegar negoci propi, La Tofonera. Actualment, és també el director de la Fira de la Tòfona del Berguedà, creada l'any 2008.

El projecte La Tofonera, l'inicia l'any 2010 amb l'adquisició d'una plantació de tòfona negra en producció a Avià amb instal·lació de reg a la finca, mitjançant l'ajut de primera instal·lació i de modernització d'explotacions agràries. L'any 2012, amb l'ajut de modernització d'explotacions agràries, compra maquinària i construeix una bassa d'aigua per instal·lar el reg en una finca de Navès. L'any 2014, crea el Centre d'Acollida de la tòfona de Busa amb l'ajut a la diversificació cap a activitats no agrícoles.

L'explotació de 18,75 ha de tòfona negra té dues plantacions als termes municipals d'Avià i Navès, fetes dels anys 1996, 2002, 2008 i 2009, amb algunes ja en producció. La instal·lació del reg permet reduir el temps d'entrada en producció de la plantació i assegurar-hi una producció més regular. La maquinària ha permès reduir el temps de mà d'obra que cal per a les tasques de manteniment, i també una millora en la qualitat de vida del productor.

La tòfona és un fong que, tot i ser propi dels boscos submediterranis de zones de muntanya, és un gran desconegut al nostre país. Per això, en Pere Muxí va tenir la iniciativa de crear el Centre d'Acollida de la Tòfona de Busa, que vol ser un punt de referència de la tòfona a Catalunya i materialitzar un projecte pedagògic, divulgatiu i turístic al voltant de la tòfona.

En el Centre, es realitzen visites guiades a la plantació per aprofundir en tot el que fa referència a aquest cultiu. També es pot fer

un tast de tòfona, i, si es vol, es poden adquirir les tòfonas recollides.

El projecte del Centre d'Acollida és una diversificació i un complement important a l'explotació que ajuda a donar un impuls a escala territorial en una zona amb greus problemes de despoblament.

Web

www.latofonera.cat

Mesura del PDR: 311 - Diversificació cap a activitats no agrícoles

CAN GEL DE CANYAMARS, AULA D'ENTORN RURAL

Nom del promotor: Joan Gel Arnó

Can Gel de Canyamars, Dosrius, comarca del Maresme

Descripció de la iniciativa:

Cal Gel de Canyamars és una empresa familiar agrària fundada l'any 1910 amb una explotació agrícola ramadera de boví de llet. La producció principal és la llet de vaca amb prop de 200 animals. Tenen una superfície pròpia de 45 ha per a la producció de farratges. Ha millorat i ampliat les instal·lacions de la granja per a una nova estabulació i sala de munyida de llet. L'ajut de diversificació cap a activitats no agrícoles els ha permès crear una aula d'entorn rural, amb l'objectiu de donar a conèixer el procés de producció de llet dins d'una explotació moderna: com viuen els animals, tecnologia productiva, benestar animal, cicles de la vida productiva,

curiositats, etc. En concret, volen donar de manera educativa i interactiva la resposta a una pregunta a priori tan bàsica i fàcil com és: D'on surt la llet?

Ofereix un servei bàsicament didàctic adreçat als centres docents i universitaris, casals d'estiu i de gent gran, i empreses amb activitats d'aventura i lleure.

L'activitat formativa ha tingut molt d'èxit i continuen treballant per millorar el seu servei i les instal·lacions.

Web

www.can-gel.com

Mesura del PDR: 311 - Diversificació cap a activitats no agrícoles

AGROPECUÀRIA MAS BES DE SALITJA, LLET I MOLT MÉS

Nom del promotor: Joan Viñolas Esteva
Mas Bes de Salitja a Vilobí d'Onyar, comarca de la Selva

Descripció de la iniciativa:

Agropecuària Mas Bes és una explotació familiar de vaques de llet i d'engreix de vedells. Forma part del projecte de comercialització d'ATO natura. Fa activitats de diversificació de turisme rural amb dos allotjaments turístics, i disposa d'una planta de biogàs de generació d'electricitat a l'explotació mateixa.

El sector lleter actualment té un pronòstic incert. L'eliminació de les quotes i la incertesa sobre el sector han fet que la incorporació de la filla amb formació de nutricionista a l'empresa actuï com a revulsiu per apostar per noves línies de negoci. A través de l'ajut a la diversificació cap a activitats no agrícoles, han convertit l'explotació en un punt de referència per a la divulgació de l'activitat agrícola-ramadera mitjançant visites guiades. Ofereixen un espai ampli amb

serveis complementaris: agrobotiga, tallers de cuina amb la llet com a protagonista, espais d'activitats, menjador, sala d'exposicions.

Amb les noves activitats incorporades, s'han potenciat amb molt d'èxit les visites de les escoles i grups en general a la granja, on s'ofereix la possibilitat de serveis de menjador a diferents nivells. S'han creat sinergies positives entre totes les activitats, incloent l'agrobotiga, que es beneficia de l'elevat nombre de persones que visiten l'explotació.

Es valoren com a molt positives i encertades les activitats introduïdes a l'explotació, i la previsió de l'empresa és continuar potenciant i millorant el projecte iniciat.

Web

www.masbesdesalitja.blogspot.com.es/p/la-granja.html

Mesura del PDR: 410 - Leader

AMPLIACIÓ I TRASLLAT DE LES INSTAL·LACIONS DE CATUAV

Nom del promotor: Jordi Santacana
Moià, comarca del Moianès

Descripció de la iniciativa:

L'empresa CATUAV, SL, es dedica a les aplicacions civils de les aeronaus no tripulades, també anomenades drons (Unmanned Aerial Vehicle - UAV). És una empresa tecnològica que ofereix serveis de fotogrametria i teledetecció per a aplicacions mediambientals, científiques i tècniques.

La idea de desenvolupar un sistema UAV de baix cost va néixer l'any 2003 dins d'Aeroplans Blaus, SL, una petita empresa familiar dedicada a la importació i distribució de material per a aviació esportiva. Aquesta empresa ja havia dut a terme alguns desenvolupaments propis de sistemes electrònics de gestió de vol, i va creure interessant construir un petit prototip d'avió no tripulat que permetés experimentar amb tecnologies altament innovadores en aquell moment. Aquest primer prototip va ser la llavor del que ha esdevingut CATUAV, empresa constituïda l'any 2009.

Durant els darrers anys, CATUAV ha desenvolupat tecnologia pròpia que ha explotat comercialment i s'ha fet un nom dins el sector de la teledetecció amb mini-UAV.

El tancament dels camps de vol de la Garriga i Castellar del Vallès va limitar a l'empresa CATUAV poder realitzar les seves proves. Per fer créixer l'empresa, i mitjançant l'ajut Leader, s'ha traslladat a uns terrenys entre Moià i Collsuspina, on també ha ampliat les instal·lacions.

En el nou emplaçament, poden desenvolupar correctament la seva activitat en un espai lliure de trànsit aeri i disposen de l'autorització prèvia de CIDEFO, el Ministeri de Defensa i el Ministeri de Foment.

Les instal·lacions consten d'un edifici nou on hi ha les oficines i la torre de control. La nova infraestructura els permet créixer i desenvolupar la seva activitat en condicions tècniques molt millors.

La tecnologia UAV orientada a aplicacions civils es troba encara en les fases inicials de desenvolupament. Les formacions de CATUAV fan que persones de tot el món coneguin Moià i el Moianès. Això genera ocupació indirecta en el territori.

Web

www.catuav.com

Mesura del PDR: 410 - Leader

BIOS INCUBE**Nom del promotor:** Gerard Moliné Navarro*Calvinyà, nucli del municipi de les Valls de Valira, comarca de l'Alt Urgell***Descripció de la iniciativa:**

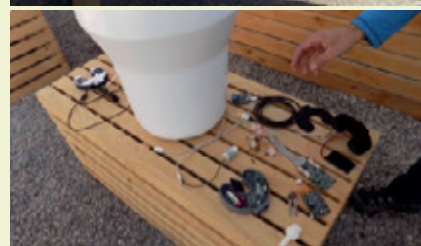
El projecte Bios Incube neix de la necessitat detectada en la comercialització del seu invent patentat de l'Urna Bios, atès que alguns clients tenen dubtes en relació amb el creixement de l'arbre, i, per això, creen la Bio Incubadora. Es tracta d'un recipient on es col·loca la Bio Urna (que conté les cendres d'una persona i la llavor de l'arbre) i es cuida proporcionant i controlant les condicions necessàries perquè neixi l'arbre.

La Bio Incubadora es pot controlar mitjançant aplicacions mòbils. Actualment, hi ha diverses empreses interessades en aquest projecte tant del món de les tecnologies i els serveis funeraris com d'ajuntaments i administracions que volen disposar d'aquest nou servei que ofereix vida després de la vida (#lifeafterlife).

Es tracta d'un projecte molt innovador que ja compta amb centres de suport interessats a Catalunya i els Estats

Units, i que pretén canviar i actuar en un sector fins ara poc propici a la innovació tecnològica. El producte permet el creixement d'un arbre a partir de les cendres d'una persona. Els creadors volen convertir els futurs cementiris en boscos. L'ajut Leader els ha permès fer l'hivernacle de les incubadores al nucli de Calvinyà, els elements necessaris per a la construcció de les primeres incubadores, els programes informàtics i els components electrònics per al funcionament i control de les incubadores.

Els principals resultats del projecte han estat la creació i comercialització de les primeres Bio Incubadores a escala mundial. Ara es troba en ple procés d'expansió després de fer diferents stages per buscar inversors als Estats Units, on han creat centres de Bios Incube.

Webwww.urnabios.com/incube

Mesura del PDR: 410 - Leader

CERVESES L'ANJUB, SL**Nom del promotor:** Susanna Carim Correcher*Vinebre, comarca de la Ribera d'Ebre***Descripció de la iniciativa:**

Cerveces l'Anjub, SL, és una iniciativa impulsada per tres joves emprenedors a la població de Vinebre (Ribera d'Ebre). L'objectiu del projecte és produir, distribuir i vendre cervesa artesanal. Per la inversió, el volum i les característiques de la construcció a realitzar, també es planteja fer una sala de tastos de maridatges que permeti crear sinergies amb altres productes agroalimentaris del territori com els formatges de la Serra del Tormo de la Torre de l'Espanyol.

Amb l'ajut Leader, s'ha construït el celler d'elaboració de cervesa artesanal al municipi de Vinebre. Consta d'un edifici de 575 m² destinats a la producció, un obrador de 35 m² i tres cambres de guarda

de 20 m² cada una per emmagatzemar la malta, per fermentar cerveses i per guardar-les. Les calderes i els 6 fermentadors són d'acer inoxidable.

Les matèries primeres són de producció ecològica i tenen una caldera de pèl·lets i un dipòsit per recollir, reutilitzar i refrigerar l'aigua de la pluja. S'han instal·lat leds per reduir un 25% el cost de la il·luminació i ser respectuosos envers el medi ambient. Aquesta inversió ha permès diversificar els productes artesanals de la comarca amb la producció i comercialització de nous productes agroalimentaris.

Webwww.lanjub.com

Mesura del PDR: 311- Diversificació a activitats no agrícoles

MAS LLAGOSTERA, TURISME RURAL

Nom del promotor: Pere Solé Rovira i Cristina Bundó
La Bisbal del Penedès, comarca del Baix Penedès

Descripció de la iniciativa:

L'objectiu del projecte va ser rehabilitar la masia de Mas Llagostera i dedicar-la a turisme rural, amb el suport de l'ajut a la diversificació cap a activitats no agrícoles. Com es tracta d'una masia aïllada sense connexió a cap tipus de subministrament (electricitat, aigua, gas...), la rehabilitació va aconseguir que l'edificació fos autosostenible: l'electricitat s'obté amb energia fotovoltaica; l'aigua calenta, amb energia tèrmica, i la calefacció, a través d'una caldera d'estella. En la rehabilitació, s'han conservat tots els elements arquitectònics tradicionals com el foc de rotllo i l'antiga cuina de la masia.

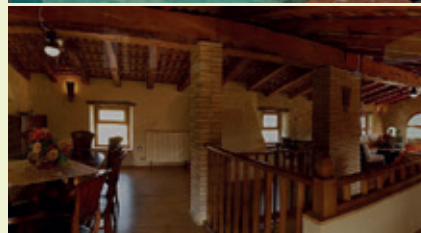
El promotor és un viticultor amb una explotació agrícola de 25,5 ha de vinya, 6 ha d'olivera i més de 80 ha de terreny forestal. La major part de l'explotació agrícola està tota junta en una sola finca on s'ubica la masia de Mas Llagostera en què s'ha dut a terme la inversió. Tota l'explotació està

inscrita al Consell Català de Producció Agrària Ecològica (CCPPAE).

Mas Llagostera està reconeguda com una casa de turisme rural de 4 espigues.

L'activitat de turisme rural disposa de 13 places, múltiples sales de jocs i lleure, zones d'aigües calentes, sauna i jacuzzi. A l'exterior, es construeix una piscina, una zona de barbacoa i un menjador exterior tancat. Amb la rehabilitació de la masia, han aconseguit un nivell d'ocupació elevat durant tot l'any. A més de tenir com a clients el públic en general, han explorat el mercat d'empreses, cosa que els permet tenir una ocupació estable durant tot l'any. L'any 2014, han fet una sala d'enoturisme per incidir en aquest tipus de client.

Web
www.masllagostera.com

Mesura del PDR: 410 - Leader

MAS VINYOLES HUB, CENTRE RURAL D'EMPRESES (CREM)

Nom del promotor: Ermen Llobet Martí
Mas Vinyoles a Sant Pere de Torelló, comarca d'Osona

Descripció de la iniciativa:

Mas Vinyoles Hub és un espai d'innovació i promoció de l'emprenedoria ubicat en un entorn rural. Ha posat en marxa una *Venture Factory* (o factoria d'empreses) especialitzada en *Clean Tech* i *Smart Tech*. Compta també amb un *Nature Coworking* i ofereix espais adaptats per a la celebració d'esdeveniments per a empreses i particulars.

És un entorn sostenible amb instal·lacions energètiques eficients i renovables (fotovoltaica i biomassa), espais a l'aire lliure i cultiu ecològic de plantes aromàtiques.

És un pol d'innovació en un entorn rural i de promoció de l'emprenedoria i del treball conjunt. A 80 quilòmetres de Barcelona, treballa i acompanya la innovació des de l'àmbit local cap a l'àmbit global a través d'espais, serveis i un moviment d'acompanyament adreçats a empreses i professionals

El projecte, gràcies a l'ajut Leader, ha permès al mas acollir espais amb usos

molt diversos, de manera totalment integrada: el hub i la gestió agrària i forestal de la finca, a càrrec de la cooperativa d'inserció social Sambucus, centrada en cultius ecològics i de plantes aromàtiques.

Mas Vinyoles ofereix el servei de *mentoring* com a acompanyament i orientació professional en el desenvolupament de projectes i iniciatives innovadores d'emprenedors i empreses. El mentor guia, orienta i aconsella el professional en el desenvolupament del seu projecte. També ofereix el servei de *coworking*, que consisteix en la unió de diversos professionals per treballar junts en un mateix espai. Més enllà de combatre la soledat laboral o rebaixar les factures de les despeses comunes i d'infraestructura, aquesta pràctica ofereix molts avantatges als qui la practiquen.

Web
www.glocalinnova.com

Mesura del PDR: 124 - Cooperació per al desenvolupament de nous productes, processos i tecnologies

IMPLEMENTACIÓ DE CODIS QR EN LA PRODUCCIÓ RAMADERA

Nom del promotor: Agropecuària Catalana, SCCL - AGROCAT
Sant Fruitós de Bages, comarca del Bages

Descripció de la iniciativa:

AGROCAT neix l'any 1983 a Sant Fruitós de Bages fruit de la voluntat d'un grup de ramaders de les comarques de la Catalunya Central de proveir-se de pinsos i serveis per a les seves explotacions ramaderes.

Actualment, ocupa una posició rellevant en la indústria agropecuària al cor de Catalunya, dinamitza un model de negoci fonamentat en explotacions arrelades a la terra i produeix aliments de qualitat de manera competitiva. Els seus socis subministren aliments a la indústria alimentària catalana, i, en gran part, són transformats, elaborats i consumits en el seu àmbit comarcal.

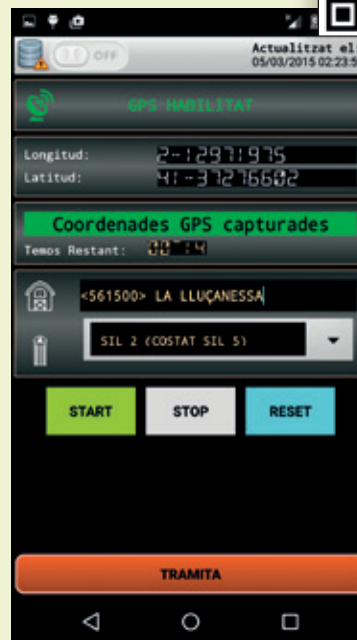
L'ajut a la cooperació els ha permès dur a terme un projecte per distribuir codis QR en llocs estratègics de l'empresa, amb l'objectiu d'agilitar els processos interns i incrementar la seguretat de la gestió de dades en el procés de seguiment

i descàrrega de pinsos a les diverses granges.

Per això, han desenvolupat i integrat a l'aplicació Android les eines necessàries per poder satisfer les tasques relacionades amb el perfil dels xofers dels camions. Tant la incorporació del perfil del xofer a l'aplicació Android com el disseny intern de les bases de dades ofereixen opcions d'escalabilitat amb molt de potencial. Entre aquestes, hi ha la pesada assistida dels camions i permetre la càrrega del camió evitant l'ús de codis de barres i les entrades/sortides de les oficines.

En definitiva, la utilització dels codis QR millora la traçabilitat de les matèries primeres i ajuda a reduir les errades de procés i eficiència en el temps de processament.

Web
www.agrocat.com

Mesura del PDR: 124 - Cooperació per al desenvolupament de nous productes, processos i tecnologies

PA DE GIRONA AMB FARINA DE GIRONA

Nom del promotor: Gremi de Flequers Artesans de les Comarques de Girona –
Farinera Agri-energia, SA
Comarques de Girona

Descripció de la iniciativa:

El Gremi de Flequers Artesans de les Comarques Gironines es va crear l'any 1930. L'entitat està formada per 100 flequers artesans d'arreu de les 8 comarques gironines amb uns 400 punts de venda. El Gremi promou l'Artesania Alimentària, crea serveis professionals especialitzats a favor de l'associat/ada, professionalitza l'entitat, crea grups de treball per innovar i participa en la societat civil.

Mitjançant l'ajut de cooperació, han desenvolupat un projecte que aglutina diversos elements: producció local, sostenible i respectuosa envers el medi ambient i la salut de les persones, comerç de proximitat i cadena de producció. Així, els objectius del projecte són els següents:

- Obtenir blat fariner de qualitat a les comarques gironines, d'acord amb les normes de producció integrada, per elaborar pa que es pugui comercialitzar i valoritzar com a producte de proximitat

i respectuós envers el medi ambient; i que tota la cadena sigui del territori gironí, 100% de proximitat.

- Desenvolupar una estratègia econòmica i tècnica que posi en valor tots els passos de la cadena de producció: productor de blat fariner, assessor tècnic, farinera i flequer artesà.

L'execució del projecte ha suposat una oportunitat de valorització d'aquest producte per al consumidor final, a partir d'una identificació individual a cada peça de Pa de la Tramuntana, senyalització dels punts de venda, identificació dels productors a la bossa del pa i senyalització de cada collita de blat. Aquest element també ha comportat un increment de preu del producte final perquè tota la cadena de producció del pa, flequer, fariner i productor, se'n beneficiï econòmicament.

Web
www.flequersartesans.com/ca/pa_tramuntana/106

L'ENTREVISTA

Paul Soto
Red Europea
de Desarrollo Rural (REDR)
Brussel·les

“HEM DE FER LA TECNOLOGIA MÉS ACCESSIBLE PER A PIMES, JOVES I ALTRES COL·LECTIUS”

Extracte de l'entrevista publicada a www.ruralcat.net

Paul Soto va estudiar Econòmiques i és expert en la millora de polítiques de desenvolupament i ocupació territorials a Europa, tant en l'àmbit rural com urbà. Actualment, és el director de l'equip de gestió de la Xarxa Europea de Desenvolupament Rural (REDR). En aquesta entrevista, ens ofereix la seva visió personal, independentment de la posició de la Comissió Europea, sobre els grans reptes i oportunitats del període 2014-2020.

Des del vostre punt de vista, quines han estat les principals necessitats de les zones rurals europees i com les han tractades els PDR?

Primer, m'agradaria aclarir que les zones rurals europees són molt diverses i tenen problemes molt diferents, i, per tant, és molt important elaborar un diagnòstic en col·laboració directa amb els potencials beneficiaris i els agents locals i regionals. Tot i així, es poden identificar tres grans tipus de reptes o problemàtiques de les zones rurals relacionats amb aspectes econòmics, socials i mediambientals.

D'una banda, tenim les zones de muntanya o de difícil accés, on les necessitats estan relacionades en gran mesura amb el seu capital humà i mediambiental. Hi ha zones que estan perdent la població més jove a més d'enfrontar-se a problemes per mantenir els seus serveis bàsics. D'altres compten amb un gran valor paisatgístic o turístic que les fa molt atractives per als visitants i fins i tot com a segones residències, però això genera una activitat econòmica que pot comportar un altre tipus de problemàtiques per a la població local com, per exemple, la pujada de preus, etc.

D'altra banda, a les zones intermèdies, l'activitat agrària o una altra indústria primària sol tenir-hi un gran pes i això les fa molt sensibles a les crisis econòmiques i tecnològiques, cosa que implica en molts casos la pèrdua de llocs de treball o baixades de preus.

Finalment, les zones periurbanes també depenen molt del seu atractiu; per exemple, les properes al mar acostumen a captar més població però també més problemes per a les poblacions locals i les seves activitats tradicionals.

L'objectiu dels programes de desenvolupament rural de la Comissió Europea és identificar les

necessitats específiques de cada zona i treballar amb els actors locals per dur a terme actuacions a mida per a cada territori. El gran repte consisteix a no repetir receptes. El gran perill és dependre del passat i que cadascú defensi els seus interessos, pràctiques tradicionals (sense sortir de la seva àrea de confort) i els seus diners, en lloc de utilitzar-lo d'una manera més estratègica, integradora i innovadora que ajudi al desenvolupament i l'evolució del medi rural en el seu conjunt.

L'elaboració d'un reglament europeu és complexa a causa de la gran diversitat de circumstàncies i contextos. Malgrat això, s'intenta que sigui un reglament flexible i adaptable a tothom. Després, les autoritats públiques que han d'aplicar-lo acostumen a reclamar més especificitat, i, així, van afegint-se més i més elements des del nivell europeu fins al local, passant pel nacional i regional. Llavors, quan el reglament arriba al beneficiari final, pot ser tan complicat que sigui difícil d'entendre. Per això, en els últims mesos, es reclama un esforç conjunt en nom de la simplificació. Millorar-ho depèn del fet que cada baula de la cadena parli amb l'altra, i trenqui d'aquesta manera amb els departaments estancs.

Durant el període 2007-2013, la REDR ha basat la seva actuació, entre altres qüestions, en l'anàlisi de Bones Pràctiques per a la implementació dels PDR. Podeu fer una valoració sobre aquest treball i assenyalar algun exemple de Bones Pràctiques?

Les Bones Pràctiques són absolutament necessàries. En el període passat, vam recollir unes sis-centes, que hem publicat a la web, i cada any en sumem un centenar. El que és fonamental és que inspirin la gent a mirar i actuar d'una altra manera. El nostre objectiu, com a xarxa europea en estret contacte amb tots els països, és ajudar a crear les condicions favorables perquè es realitzi aquesta transferència i la seva adaptació a cada necessitat local.

Una base de dades de Bones Pràctiques no és suficient: cal posar-la en comú entre les autoritats de gestió dels diferents països i entre les seves autoritats internes. Que cadascú faci les coses a la seva manera no és negatiu, fins i tot pot ser enriquidor si hi ha disposició d'aprendre. De vegades, en entrar en contacte amb altres experiències en el mateix àmbit, hom s'adona que es poden fer moltes més coses dins del reglament. També estem fent tallers per connec-

tar autoritats de gestió i de pagament i auditors. També treballem amb la necessitat de connectar més els àmbits regional i local. Hi ha estratègies regionals com les d'especialització intel·ligent o les d'innovació, com el RIS3, que ocupen alts càrrecs regionals però que no involucren prou els agents del territori per explotar el potencial local.

D'altra banda, els exemples de Bones Pràctiques que més m'agraden són els que comencen com una idea en un lloc concret, evolucionen i s'estenen, i fins i tot arriben a formar part d'un programa a gran escala. Aquest seria el cas de la gestió col·lectiva de les ajudes agroalimentàries als Països Baixos. Va començar com el projecte pilot d'un grup d'agricultors, el van finançar amb diners nacionals i ara forma part del PDR a tot el país, fins i tot hi ha altres països interessats a replicar aquest model. Un altre exemple són els camps d'innovació a Finlàndia, que reuneixen emprenedors durant tres o quatre dies per desenvolupar idees i després es premia la millor perquè pugui desenvolupar-se com a projecte pilot.

La comunicació ha estat un dels principals eixos de la REDR. Quines han estat les accions que s'han realitzat per difondre els valors de les zones rurals i dels PDR?

Avui, cal permetre un debat plural, més enllà de la propaganda o els posicionaments a favor o en contra d'alguna cosa; un debat franc en què hi hagi espai tant per a encerts com per a errors; un debat bidireccional en què es demani i ofereixi informació per conèixer millor el que està passant.

Pel que fa a la comunicació elaborada per la REDR, tenim la revista *Rural Review*, que presenta una anàlisi en profunditat de temàtiques específiques destacades en l'àmbit del desenvolupament rural, i el *Rural Magazine*, que recopila diferents punts de vista d'agents involucrats en la política de desenvolupament rural. També editem monogràfics sobre temes d'actualitat com, per exemple, la cadena de valor dels aliments o les Bones Pràctiques en l'acollida d'emigrants a les zones rurals. A més, tenim la pàgina web on publiquem les Bones Pràctiques, el newsletter mensual amb les notícies i els esdeveniments més importants de la REDR i la Comissió Europea, i els nostres perfils a les xarxes socials. Precisament, crec que en els darrers és on tenim més potencial per créixer en la comunicació, sobretot en col·laboració amb altres entitats molt actives i amb gran poder de convocatòria social.

Generalitat de Catalunya
Departament d'Agricultura,
Ramaderia, Pesca i Alimentació

Fons Europeu Agrícola
de Desenvolupament Rural:
Europa inverteix en les zones rurals

RuralCat
La comunitat virtual agroalimentària
i del món rural
www.ruralcat.net

